Eiropas Savienības

Oficiālais Vēstnesis

C 350

Izdevums latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

60. gadagājums

2017. gada 18. oktobris

Saturs

II *Informācija*

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Eiropas Komisija

2017/C 350/01 Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju (Lieta M.8645 – *Advent / Williams Lea*) ([1]) 1

2017/C 350/02 Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju (Lieta M.8287 – *Nordic Capital / Intrum Justitia*) ([1]) 1

IV *Paziņojumi*

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Padome

2017/C 350/03 Padomes Lēmums (2017. gada 12. oktobris), ar ko Lēmumu 1999/70/EK par dalībvalstu centrālo banku ārējiem revidentiem groza attiecībā uz *Banco de Portugal* ārējiem revidentiem 2

LV

([1]) Dokuments attiecas uz EEZ.

Eiropas Komisija

2017/C 350/04 Euro maiņas kurss 4

2017/C 350/05 Komisijas skaidrojošais paziņojums par lauksaimniecības zemes iegādi un Eiropas Savienības tiesībām 5

Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde

2017/C 350/06 Tīkls starp organizācijām, kuru darbības sfēra ietilpst Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) misijas jomā 21

Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu iestāde

2017/C 350/07 Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu iestādes Lēmums (2017. gada 18. jūlijs) reģistrēt Eiropas Demokrātisko partiju 22

V *Atzinumi*

ADMINISTRATĪVAS PROCEDŪRAS

Eiropas Komisija

2017/C 350/08 Uzaicinājums iesniegt pieteikumus rīcībai "Eiropas kultūras galvaspilsēta" – EAC/A01/2017 34

PROCEDŪRAS, KAS SAISTĪTAS AR KONKURENCES POLITIKAS ĪSTENOŠANU

Eiropas Komisija

2017/C 350/09 Iepriekšējs paziņojums par koncentrāciju (Lieta M.8634 – *ATP / OTPP / Copenhagen Airports*) – Lieta, kas pretendē uz vienkāršotu procedūru [1] 35

[1] Dokuments attiecas uz EEZ.

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju

(Lieta M.8645 – *Advent* / *Williams Lea*)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2017/C 350/01)

Komisija 2017. gada 9. oktobrī nolēma neiebilst pret iepriekš minēto paziņoto koncentrāciju un atzīt to par saderīgu ar iekšējo tirgu. Šis lēmums pamatots ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ([1]) 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Pilns lēmuma teksts ir pieejams tikai angļu valodā, un to publicēs pēc tam, kad no teksta būs izņemta visa komercnoslēpumus saturošā informācija. Lēmums būs pieejams:

— Komisijas konkurences tīmekļa vietnes uzņēmumu apvienošanās sadaļā (http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/). Šajā tīmekļa vietnē ir pieejamas dažādas individuālo apvienošanās lēmumu meklēšanas iespējas, tostarp meklēšana pēc sabiedrības nosaukuma, lietas numura, datuma un nozaru kodiem,

— elektroniskā veidā *EUR-Lex* tīmekļa vietnē (http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv) ar dokumenta numuru 32017M8645. *EUR-Lex* piedāvā tiešsaistes piekļuvi Eiropas Savienības tiesību aktiem.

([1]) OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju

(Lieta M.8287 – *Nordic Capital* / *Intrum Justitia*)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2017/C 350/02)

Komisija 2017. gada 12. jūnijā nolēma neiebilst pret iepriekš minēto paziņoto koncentrāciju un atzīt to par saderīgu ar iekšējo tirgu. Šis lēmums pamatots ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ([1]) 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu kopā ar 6. panta 2. punktu. Pilns lēmuma teksts ir pieejams tikai angļu valodā, un to publicēs pēc tam, kad no teksta būs izņemta visa komercnoslēpumus saturošā informācija. Lēmums būs pieejams:

— Komisijas konkurences tīmekļa vietnes uzņēmumu apvienošanās sadaļā (http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/). Šajā tīmekļa vietnē ir pieejamas dažādas individuālo apvienošanās lēmumu meklēšanas iespējas, tostarp meklēšana pēc sabiedrības nosaukuma, lietas numura, datuma un nozaru kodiem,

— elektroniskā veidā *EUR-Lex* tīmekļa vietnē (http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv) ar dokumenta numuru 32017M8287. *EUR-Lex* piedāvā tiešsaistes piekļuvi Eiropas Savienības tiesību aktiem.

([1]) OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

PADOME

PADOMES LĒMUMS

(2017. gada 12. oktobris),

ar ko Lēmumu 1999/70/EK par dalībvalstu centrālo banku ārējiem revidentiem groza attiecībā uz *Banco de Portugal* ārējiem revidentiem

(2017/C 350/03)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Protokolu Nr. 4 par Eiropas Centrālo banku sistēmas statūtiem un Eiropas Centrālās bankas statūtiem, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un jo īpaši tā 27. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas Ieteikumu (2017. gada 24. augusts) Eiropas Savienības Padomei par *Banco de Portugal* ārējiem revidentiem (ECB/2017/24) ([1]),

tā kā:

(1) Eiropas Centrālās bankas (ECB) un to dalībvalstu centrālo banku pārskati, kuru naudas vienība ir euro, ir jāpārbauda ECB Padomes ieteiktiem un Eiropas Savienības Padomes apstiprinātiem neatkarīgiem ārējiem revidentiem.

(2) *Banco de Portugal* pašreizējo ārējo revidentu *PricewaterhouseCoopers & Associados – Sociedade de Revisores Oficiais de Contas, Lda.* pilnvaras beidzās pēc 2016. finanšu gada revīzijas. Tādēļ jāieceļ *Banco de Portugal* ārējie revidenti laikposmam no 2017. finanšu gada.

(3) *Banco de Portugal* par tās ārējiem revidentiem 2017.–2021. finanšu gadam ir izvēlējusies *Deloitte & Associados – Sociedade de Revisores Oficiais de Contas S.A.*

(4) ECB Padome ir ieteikusi par *Banco de Portugal* ārējiem revidentiem 2017.–2021. finanšu gadam iecelt *Deloitte & Associados – Sociedade de Revisores Oficiais de Contas S.A.*

(5) Pēc ECB Padomes ieteikuma būtu attiecīgi jāgroza Padomes Lēmums 1999/70/EK ([2]),

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Lēmuma 1999/70/EK 1. panta 10. punktu aizstāj ar šādu:

"10. Ar šo par *Banco de Portugal* ārējiem revidentiem 2017.–2021. finanšu gadam apstiprina *Deloitte & Associados – Sociedade de Revisores Oficiais de Contas S.A.*"

([1]) OV C 292, 2.9.2017., 1. lpp.
([2]) Padomes Lēmums 1999/70/EK (1999. gada 25. janvāris) par dalībvalstu centrālo banku ārējiem revidentiem (OV L 22, 29.1.1999., 69. lpp.).

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā paziņošanas dienā.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts ECB.

Luksemburgā, 2017. gada 12. oktobrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

U. REINSALU

EIROPAS KOMISIJA

Euro maiņas kurss [1]

2017. gada 17. oktobris

(2017/C 350/04)

1 euro =

	Valūta	Maiņas kurss		Valūta	Maiņas kurss
USD	ASV dolārs	1,1759	CAD	Kanādas dolārs	1,4741
JPY	Japānas jena	131,94	HKD	Hongkongas dolārs	9,1811
DKK	Dānijas krona	7,4439	NZD	Jaunzēlandes dolārs	1,6375
GBP	Lielbritānijas mārciņa	0,89148	SGD	Singapūras dolārs	1,5952
SEK	Zviedrijas krona	9,5813	KRW	Dienvidkorejas vona	1 328,14
CHF	Šveices franks	1,1504	ZAR	Dienvidāfrikas rands	15,7977
ISK	Islandes krona		CNY	Ķīnas juaņa renminbi	7,7846
NOK	Norvēģijas krona	9,3260	HRK	Horvātijas kuna	7,5080
BGN	Bulgārijas leva	1,9558	IDR	Indonēzijas rūpija	15 880,12
CZK	Čehijas krona	25,733	MYR	Malaizijas ringits	4,9664
HUF	Ungārijas forints	307,35	PHP	Filipīnu peso	60,368
PLN	Polijas zlots	4,2298	RUB	Krievijas rublis	67,4711
RON	Rumānijas leja	4,5800	THB	Taizemes bāts	38,946
TRY	Turcijas lira	4,3051	BRL	Brazīlijas reāls	3,7358
AUD	Austrālijas dolārs	1,4994	MXN	Meksikas peso	22,4334
			INR	Indijas rūpija	76,4695

[1] *Datu avots*: atsauces maiņas kursu publicējusi ECB.

Komisijas skaidrojošais paziņojums par lauksaimniecības zemes iegādi un Eiropas Savienības tiesībām

(2017/C 350/05)

Dažu dalībvalstu tiesību aktos lauksaimniecības zeme tiek aizsargāta. Tā kā lauksaimniecības zeme ir īpaša ierobežotas pieejamības vērtība, tās iegādi bieži vien tiek piemēroti daži nosacījumi un ierobežojumi. Šādi vairākās ES dalībvalstīs pastāvošie valstu tiesību akti par zemi īsteno dažādus mērķus – no lauksaimniecības zemes saglabāšanas izmantošanai lauksaimniecībā līdz zemes koncentrācijas ierobežošanai. To kopīgā iezīme ir mērķis izvairīties no pārmērīgiem spekulatīviem darījumiem ar zemi. Dažas šo likumu pamatā esošās bažas, jo īpaši zemes koncentrācija un spekulatīvi darījumi ar zemi, pēdējā laikā ir kļuvušas nozīmīgākas politiskajā darba kārtībā. 2017. gada 27. aprīlī Eiropas Parlaments pieņēma ziņojumu par lauksaimniecības zemes koncentrāciju un zemes pieejamību lauksaimniekiem ([1]).

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegāde ietilpst ES tiesību aktu piemērošanas jomā. ES iekšienē darbību veicoši investori bauda pamatbrīvības, pirmkārt kapitāla brīvu apriti un brīvību veikt uzņēmējdarbību. Šīs brīvības ir neatņemama iekšējā tirgus, kas paredz brīvu preču, pakalpojumu un kapitāla apriti, kā arī personu brīvu pārvietošanos, sastāvdaļa. Iekšējais tirgus attiecināms arī uz lauksaimniecību ([2]). Komisija nesen uzsvēra, ka kopējā lauksaimniecības politika (KLP) tiecas veicināt desmit prioritātes, tostarp dziļāk integrētu un taisnīgāku iekšējo tirgu ([3]). Tajā pašā laikā ES tiesību aktos ir atzīts arī lauksaimniecības zemes īpašais raksturs. Līgumi ļauj ierobežot ārvalstu ieguldījumus lauksaimniecības zemē, ja šie ierobežojumi ir samērīgi, aizsargājot sabiedrības likumīgās intereses, piemēram, novēršot pārmērīgus spekulatīvus darījumus ar zemi, saglabājot lauksaimniecības kopienas vai atbalstot un attīstot dzīvotspējīgu lauksaimniecību. Tas izriet no Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūras. Atšķirībā no pārējām Līgumā noteiktajām pamatbrīvībām kapitāla brīva aprite (ņemot vērā iespējamus likumīgus Eiropas Savienības Tiesas noteiktus ierobežojumus) attiecas arī uz ieguldītājiem no trešām valstīm. Tādējādi šis Komisijas skaidrojošais paziņojums attiecas uz laiksaimniecības zemes iegādi, kas tiek veikta ES iekšienē, kā arī ārpus tās.

Šis Komisijas skaidrojošais paziņojums attiecas uz ārvalstu ([4]) ieguldījumu lauksaimniecības zemē sniegtajām priekšrocībām un izaicinājumiem (1). Tajā ir sīkāk izklāstīti piemērojamie ES tiesību akti (2), kā arī attiecīgā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra (3). Visbeidzot, paziņojumā izdarīti daži vispārīgi secinājumi no jurisprudences par to, kā īstenot sabiedrības likumīgās intereses atbilstīgi ES tiesību aktiem (4). Tādējādi paziņojuma mērķis ir nodrošināt informāciju par ārvalstu ieguldījumiem lauksaimniecības zemē, sniegt palīdzību dalībvalstīm, kuras patlaban pielāgo savus tiesību aktus vai, iespējams, vēlas to izdarīt vēlāk, kā arī veicināt plašāku paraugprakses izplatīšanu šajā sarežģītajā jomā. Tajā pašā laikā paziņojums ir atbilde uz Eiropas Parlamenta lūgumu publicēt norādes par lauksaimniecības zemes tirgus regulējumu saskaņā ar ES tiesību aktiem ([5]).

1. Lauksaimniecības zemes iegāde ES

a) *Nepieciešamība reglamentēt lauksaimniecības zemes tirgus*

Lauksaimniecības zeme ir īpaša vērtība. 2012. gadā Apvienoto Nāciju Organizācija aicināja valstis nodrošināt atbildīgu zemes īpašumtiesību pārvaldību. Šim nolūkam Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (FAO) izdeva Brīvprātīgās pamatnostādnes par zemes īpašumtiesību pārvaldību ([6]). Pamatnostādnēs ir uzsvērta zemes galvenā nozīme "lai īstenotu cilvēktiesības, pārtikas nodrošinājumu, nabadzības izskaušanu, ilgtspējīga iztiku, sociālā stabilitāti, mājokļu drošību, lauku attīstību un sociālo un ekonomisko izaugsmi" ([7]). Lauksaimniecības zeme veido

([1]) Skatīt Eiropas Parlamenta ziņojumu "Pašreizējā lauksaimniecības zemes koncentrācija Eiropas Savienībā – kā atvieglot zemes pieejamību lauksaimniekiem?", 2016/2141(INI).

([2]) Skatīt Līguma par Eiropas Savienības darbību 38. panta 1. punktu.

([3]) 2017. gada 2. februāra IP/17/187; https://ec.europa.eu/commission/priorities_lv.

([4]) Šajā paziņojumā izmantotais termins "ārvalstu ieguldītājs" attiecas uz ES iekšienē darbību veicošiem ieguldītājiem un, ciktāl tiek piemērota kapitāla brīva aprite, arī uz trešo valstu ieguldītājiem (skatīt 2. nodaļas a) punktu). Jāatgādina, ka no praktiskā viedokļa raugoties, lielākā daļa ES lauksaimniecības zemes iegādes notiek ES iekšējā kontekstā.

([5]) Skatīt Eiropas Parlamenta ziņojumu "Pašreizējā lauksaimniecības zemes koncentrācija Eiropas Savienībā – kā atvieglot zemes pieejamību lauksaimniekiem?", 2016/2141(INI), 37. punkts.

([6]) "Brīvprātīgās pamatnostādnes par zemes, zivju un mežu īpašumtiesību atbildīgu pārvaldību saistībā ar valsts pārtikas nodrošinājumu".

([7]) Skatīt Brīvprātīgo pamatnostādņu 2.4.1. punktu. Zemes izšķirošā nozīme pārtikas nodrošinājumā, ņemot vērā to tās ierobežoto piegādi, ir uzsvērta arī: Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2015. gada 21. janvāra atzinumā par tematu "Zemes piesavināšanās – brīdinājums Eiropai un tiešs apdraudējums ģimenes lauksaimniecībai" (pašiniciatīvas atzinums), 6.3. punkts.

aptuveni pusi ES teritorijas un tā ir pakļauta spiedienam, ko rada izmantošana ar lauksaimniecību nesaistītiem nolūkiem, kā arī periodiski pieaugošs pieprasījums pēc pārtikas, enerģijas un biomasas. Katru gadu pilsētu izplešanās un transporta infrastruktūras rezultātā Eiropā zūd augsnes teritorija, kas ir lielāka par Berlīni ([8]).

Dažu valstu konstitūcijās ([9]) un daudzos valstu likumos par zemi lauksaimniecības zemei ir piešķirta īpaša aizsardzība. Īpaši pēdējā laikā lauksaimniecības zemes aizsardzībai ir būtiska nozīme vairāku valstu politiskajā darba kārtībā. Kopš 2013. gada un jo īpaši pēc pievienošanās līgumos ([10]) noteikto pārejas periodu termiņa beigām Ungārija, Slovākija, Latvija, Lietuva, Bulgārija, Rumānija un Polija ir pieņēmušas likumus zemes īpašumtiesību jomā, lai novērstu nevēlamu attīstību valsts zemes tirgū.

Šodien nepieciešamība regulēt lauksaimniecības zemes tirgu var būt īpaši akūta valstīs, kurās pēdējos gados ir notikušas visaptverošas zemes reformas ([11]). Dažās dalībvalstīs ir notikusi vai joprojām notiek valsts īpašumā esošās zemes restitūcija un privatizācija ([12]). Turklāt lauksaimniecības zemes cenas šajās dalībvalstīs joprojām ir zemas salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm (skatīt 1. attēlu pielikumā), neskatoties uz pēdējā desmitgadē vērojamo pieaugumu (skatīt 2. attēlu pielikumā) ([13]). Ņemot to vērā, lauksaimnieki ir paudušas bažas par citu ieguldītāju iespējamo ieinteresētību lauksaimniecības zemē.

Zemes pārdošanas noteikumi parasti ir vērsti uz to, lai saglabātu aktīvu lauksaimnieciskās īpašības, pareizu augsnes apstrādi, esošo saimniecību dzīvotspēju un aizsardzību pret spekulatīviem darījumiem ar zemi. Šim nolūkam šādiem regulējumiem bieži vien ir nepieciešama administratīva atļauja zemes pārdošanai un kompetentajām iestādēm vai struktūrām ir jābūt pilnvarotām iebilst pret pārdošanu, kas ir pretrunā ar regulas mērķiem. Tā bieži vien var būt situācijā, kad zemi paredzēts pārdot personai, kas nav lauksaimnieks, savukārt vietējais lauksaimnieks, kuram vajadzīga zeme, ir tajā ieinteresēts. Kompetentās iestādes var iejaukties arī, ja tās uzskata, ka pārdošanas cena ir nesamērīga attiecībā pret zemes vērtību. Dažos noteikumos par zemes pārdošanu publiskā sektora iestādēm vai struktūrām ir piešķirtas pirmpirkuma tiesības, lai tās varētu pārdot zemi tālāk citam pircējam vai izīrēt to atbilstīgi lauksaimniecības politikai. Vēl viena regulatīvā pieeja, risinot vietējās zemes konsolidāciju, ir piešķirt pirmpirkuma tiesības konkrētām ieinteresēto personu kategorijām, piemēram, īrniekam vai blakus pārdošanā esošajai zemei esoša nekustamā īpašuma īpašniekam ([14]).

b) *Ārvalstu ieguldījumu apjoms joprojām ir zems, lai arī tas pieaug*

Eiropā ārvalstu ieguldījumu apjoms lauksaimniecības zemē, šķiet, ir ierobežots. Jo īpaši ES15 ([15]) valstīs ienākošo ieguldījumu apjoms lauksaimniecības zemēs ir bijis ārkārtējs ([16]). Ārvalstu ieguldītāju interese galvenokārt ir vērsta uz Centrālās un Austrumeiropas valstīm, kurās kopš 1989. gada ir notikusi nozīmīga pāreja no valsts saimniecībām vai kooperatīviem uz privāto lauksaimniecību tirgus ekonomikā.

Ir grūti iegūt ticamus datus par ārvalstu ieguldījumiem tieši lauksaimniecības zemē. Informācija, ko Komisija apkopojusi, pamatojoties uz *Land Matrix* datubāzi ([17]), liecina, ka, piemēram, kopš 2004. gada ārvalstu ieguldītāji ir ieguvuši tiesības

([8]) http://ec.europa.eu/agriculture/events/2015/outlook-conference/brochure-land_en.pdf

([9]) Piemēram, saskaņā ar Bulgārijas Konstitūcijas 21. panta 1. punktu "[z]eme ir valsts nacionālā pamata bagātība, kam piemērota īpaša valsts un sabiedrības aizsardzība".

([10]) Pievienošanās līgumos bija paredzēti pārejas perioda izņēmumi no kapitāla brīvas aprites principa attiecībā uz lauksaimniecības zemes iegādi. Pievienošanās dalībvalstīm pārejas periodā bija atļauts saglabāt savas valsts režīmu, aizliedzot zemes iegādi citu ES dalībvalstu vai EEZ valstu valstspiederīgajiem. Šie izņēmumi beidzās 2014. gada 1. janvārī Bulgārijai un Rumānijai, 2014. gada 1. maijā Ungārijai, Latvijai, Lietuvai, Slovākijai un 2016. gada 1. maijā Polijai (Horvātijas izņēmuma termiņš beigsies 2020. gadā, ar iespēju Horvātijai pieprasīt trīs gadu pagarinājumu).

([11]) To uzsvēra, piemēram, Ungārijas Nacionālās asamblejas Lauksaimniecības komiteja savā pašiniciatīvas atzinumā, kas pieņemts 2015. gada 26. maijā, par tās uzsākto izmeklēšanu par likumiem, kas regulē lauksaimniecības zemes izmantošanu un īpašumtiesības jaunajās dalībvalstīs: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npo/hungary/unsolicited_en.htm

([12]) *M.H. Orbison, Land reform in Central and Eastern Europe after 1989 and its outcome in the form of farm structures and land fragmentation*, 2013. gads. http://www.fao.org/docrep/017/aq097e/aq097e.pdf

([13]) *P. Ciaian, D. Drabik, J. Falkowski, d'A. Kancs, Market Impacts of new Land Market Regulations in Eastern EU States, JRC Technical Reports*, 2016. gads.

([14]) Skatīt arī: *J. Swinnen, K. van Herck, L. Vranken, The Diversity of Land Markets and Regulations in Europe, and (some of) its Causes, The Journal of Development Studies*, 2016. gads, 52. sējums, Nr. 2, 186.–205. lpp.

([15]) Eiropas Savienības valstis pirms 2004. gada: Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Grieķija, Itālija, Īrija, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Somija, Spānija, Vācija un Zviedrija.

([16]) Ir, piemēram, ziņojumi par neseno Ķīnas ieguldījumu dažās Francijas saimniecībās un vīna dārzos: *R. Levesque, Chinese purchases in the Berry*: *La Revue foncière*, 2016. gada maija–jūnija izdevums, 10. lpp.

([17]) Starptautiskā Zemes koalīcijas (SZK) iniciatīva: www.landmatrix.org

izmantot vai kontrolēt aptuveni 68 000 ha Bulgārijā, 8 000 ha Lietuvā un 84 000 ha Rumānijā. Šīs aplēses par iegādēm sastāda attiecīgi šādu daļu no to kopējās aramzemes – 1,3 % Bulgārijā, 2,3 % Lietuvā un 0,4 % Rumānijā ([18]). Situācija, šķiet, būtiski neatšķiras citās Centrālās un Austrumeiropas valstīs. Ciktāl ir pieejami oficiālie Ungārijas un Polijas statistikas dati vai pētījumi par Slovākiju un Latviju, tie liecina, ka ārzemniekiem pieder vai tie kontrolē aptuveni 1 % no izmantotās aramzemes ([19]).

Tomēr šķiet, ka ārvalstu ieguldītāju interese par lauksaimniecības zemi pieaug. Šķiet, ka pasaules finanšu krīze īpaši ietekmēja ieguldījumus lauksaimniecības zemē. Finanšu tirgu satricinājumu laikā meklējot alternatīvas, finanšu ieguldītāji ir ieguldījuši kapitālu lauksaimniecības zemē ([20]). Tajā pašā laikā rūpes par pārtikas nodrošinājumu kopā ar biodegvielas un biogāzes programmām ir palīdzējušas palielināt ieguldītāju interesi ([21]).

c) *Lauksaimniecības zemes iegāde politiskajā darba kārtībā*

Bažas par ārvalstu ieguldījumiem lauksaimniecības zemē nav nekas jauns. Tomēr nesenais pieaugums ieguldījumos lauksaimniecības zemē dažās dalībvalstīs ir palielinājis bažas. Pirmkārt, dažkārt ir viedoklis, ka ārvalstu ieguldītāji izstumj vietējos lauksaimniekus. Otrkārt, pavisam nesen tika paustas bažas par to, ka apstrādājamās zemes (sarūkošās) platības ir kļuvušas neaizsargātas pret spekulantiem vai negodīgiem ieguldītājiem. Ir pausts satraukums, ka palielinās zemes koncentrēšana un spekulatīvi darījumi, un tas negatīvi ietekmē uz pārtikas nodrošinājumu, nodarbinātību, vidi, augsnes kvalitāti un lauku attīstību ([22]). Daži kritiķi apšauba ārvalstu īpašnieku ES veiktās iegādes sniegtos ieguvumus un apgalvo, ka lieli starptautiskie ieguldījumu fondi un uzņēmumi atņem zemes resursus mazajiem un nabadzīgajiem lauksaimniekiem un traucē lauku attīstību ([23]).

Šīs bažas ir uzklausījušas arī Eiropas iestādes. 2015. gada 21. janvārī Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) sniedza savu atzinumu par tematu "Zemes piesavināšanās – brīdinājums Eiropai un tiešs apdraudējums ģimenes lauksaimniecībai" ([24]). Tajā kapitāla brīva aprite tika identificēta kā zemes iegādes virzītājspēks, ko komiteja uzskata par "zemes sagrābšanu".

Arī Eiropas Parlaments ir izrādījis interesi par šo tēmu. Tas pasūtīja pētījumu par "Lauksaimniecības zemes sagrābšanas apjoms ES", kas tika publicēts 2015. gada maijā ([25]). 2017. gada 27. aprīlī Eiropas Parlaments pieņēma ziņojumu "Pašreizējā lauksaimniecības zemes koncentrācija Eiropas Savienībā – kā atvieglot zemes pieejamību lauksaimniekiem?" ([26]) Ziņojumā ir norādīts uz lauksaimniecībā izmantojamās zemes koncentrācijas pakāpi dažu lauksaimniecības un ar

([18]) Komisijas dienestu darba dokuments par kapitāla apriti un maksājumu veikšanas brīvību (2015. gada 5. marts) 6902/15 – SWD(2015) 58 final, 21. lpp.). Tomēr jāpatur prātā, ka dati ne vienmēr ir viegli pieejami, un līdz ar to esošās aplēses būtiski atšķiras. Piemēram, ir arī ziņots, ka Rumānijā lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars, kura pieder ārvalstu īpašniekiem, laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam ir palielinājies par 57 %, un 2013. gadā Rumānijā tas bija aptuveni 7 % no kopējās lauksaimniecībā izmantojamās zemes: *P. Ciaian, D. Drabik, J. Falkowski, d'A. Kancs, Market Impacts of new Land Market Regulations in Eastern EU States, JRC Technical Reports*, 2016. gads, 10. lpp.

([19]) Eiropas Parlaments, ES iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, Lauksaimniecības zemes sagrābšanas apjoms ES, pētījums, 2015. gads, 19.–20. lpp.

([20]) Šeit sniegti daži piemēri: Eiropas Parlaments, ES iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, Lauksaimniecības zemes sagrābšanas apjoms ES, pētījums, 2015. gads, 23. lpp. (piemēram, Nīderlandes *Rabobank* grupas ieguldījumi Polijā un Rumānijā; Itālijas apdrošināšanas sabiedrība *Generali* Rumānijā, Vācijas *Allianz* Bulgārijā, Beļģijas banku un apdrošināšanas grupa *KBC* Austrumvācijā un Lietuvā).

([21]) Finanšu un ekonomikas krīzes ietekme uz lauksaimniecību joprojām ir neviennozīmīga. Lai gan krīze 2009. gadā lauksaimniecībā bija jūtama, nozare ātri atguvās, tālāk samazinot plaisu līdz vidējai bruto darba samaksai ekonomikā. Tajā pašā laikā palēninājās darbaspēka aizplūšana no lauksaimniecības, un pat bija vērojama stagnācija vai pieaugums dažās dalībvalstīs.

([22]) *Maria Heubuch, Verts/ALE*, Eiropas Parlaments (izdevējs), *Land Rush. The Sellout of Europe's Farmland*, 2016. gads; *Friends of the Earth, Farming Money. How European Banks and private finance benefit from food speculation and land grabs*, 2012. gads. http://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/farming_money_foee_jan2012.pdf

([23]) *Franco, J.C.* un *Borras, S.M.* (red.) (2013. gads), *Land concentration, land grabbing and people's struggles in Europe, Amsterdam, Transnational Institute*; *Van der Ploeg, JD, Franco J.C. & Borras S.M.* (2015. gads), *Land concentration and land grabbing in Europe: a preliminary analysis, Canadian Journal of Development Studies/Revue canadienne d'études du développement*, 36:2, 147.–162. lpp.; *Ecoruralis* (2016. gads), *"Land Issues and Access to Land"*; http://www.ecoruralis.ro/web/en/Programs_and_Activities/Land_Issues_and_Access_to_Lan%20d/ (pievienojās 2016. gadā).

([24]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2015. gada 21. janvāra atzinums par tematu "Zemes piesavināšanās – brīdinājums Eiropai un tiešs apdraudējums ģimenes lauksaimniecībai" (pašiniciatīvas atzinums), 1.9. un 1.12. punkts.

([25]) Eiropas Parlaments, ES iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, Lauksaimniecības zemes sagrābšanas apjoms ES, pētījums, 2015, 17., 24., 25. lpp.

([26]) Skatīt Eiropas Parlamenta ziņojumu "Pašreizējā lauksaimniecības zemes koncentrācija Eiropas Savienībā – kā atvieglot zemes pieejamību lauksaimniekiem?", 2016/2141(INI).

lauksaimniecību nesaistītu uzņēmumu rokās un tam raksturīgajiem riskiem, piemēram, lauksaimnieku (jo īpaši mazo un ģimeņu lauksaimnieku) grūtībām piekļūt lauksaimniecības zemēm. Tādēļ Parlaments aicina labāk uzraudzīt norises zemes pārdošanas tirgos. Jo īpaši tas aicina Komisiju uzraudzīt visas attiecīgās politikas jomas, proti, lauksaimniecību, finanses un ieguldījumus, "lai noskaidrotu, vai tie veicina vai novērš lauksaimniecības zemes koncentrāciju ES". Parlaments arī aicina Komisiju "publicēt skaidru un visaptverošu kritēriju kopumu", kurā "paskaidrotu dalībvalstīm, kādi zemes tirgus regulēšanas pasākumi ir pieļaujami" saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem.

Saistībā ar plašāku politikas programmu, citas politikas jomas tiek uztvertas kā potenciāls ietekmējošs faktors. Atbildēs uz neseno sabiedrisko apspriešanu par KLP vienkāršošanu un modernizēšanu tika uzsvērti vairāki jautājumi, tostarp administratīvās prasības, zemes noteikumi un konkrēti augstās lauksaimniecības zemes cenas dažās dalībvalstīs kā galvenā lauksaimnieku problēma. Turklāt iepriekš tikušas izteiktas bažas par dažādiem tiešo maksājumu līmeņiem dalībvalstīs, kas, iespējams, nav vienmēr nodrošinājuši vienlīdzīgus konkurences apstākļus attiecībā uz piekļuvi lauksaimniecības zemēm. Atšķirība tiešajos maksājumos ir apskatīta pēdējā daudzgadu finanšu shēmā (DFS 2014.–2020. gadam), izmantojot tā saucamo tiešo maksājumu ārējo konverģenci, un šis jautājums, iespējams, atkal pievērsīs uzmanību.

Turklāt saistībā ar lauksaimniecības zemes iegādi būtiski varētu būt citi ES pasākumi. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/849 ([27]), kuras piemērošana nesen uzsākta. Direktīvas mērķis ir palielināt pārredzamību par to, kam patiešām pieder uzņēmumi un trasti, kas arī varētu mazināt tās bažas, kuras pašlaik risina, izmantojot lauksaimniecības zemju iegādes ierobežojumus dažās valstīs, kurās iestādes baidās, ka akciju nodošana starp juridiskajām personām, kurām pieder lauksaimniecībā izmantojamās zemes, var tikt izmantota, lai apietu pircējiem piemērojamos noteikumus. Nesenais Komisijas priekšlikums grozīt šo direktīvu vēl vairāk palielinās pārredzamību.

Visbeidzot, attiecībā uz trešo valstu ieguldītājiem nesenā Komisijas priekšlikuma par satvaru ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanai mērķis ir nodrošināt juridisko noteiktību dalībvalstīm, kuras ir ieviesušas vai kuras vēlas izveidot mehānismus, lai izvērtētu tiešos ieguldījumus no trešām valstīm, ņemot vērā to, ka Savienībai ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz kopējo tirdzniecības politiku, kas ietver ārvalstu tiešos ieguldījumus ([28]). Ar minēto priekšlikumu izveido sistēmu, saskaņā ar kuru dalībvalstis – un konkrētos gadījumos Komisija – izvērtēs tiešos ieguldījumus no trešām valstīm Eiropas Savienībā, vienlaikus ļaujot dalībvalstīm ņemt vērā to individuālo situāciju un valsts apstākļus, lai sabiedriskās kārtības vai drošības apsvērumu dēļ aizsargātu būtiskas. Jaunie noteikumi dos iespēju dalībvalstīm pieņemt vai saglabāt pienācīgus izvērtēšanas mehānismus attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem ar noteikumu, ka ir izpildīti konkrēti regulā noteikti nosacījumi ([29]).

d) *Ārvalstu ieguldījumu priekšrocības pienācīgi regulētos zemes tirgos*

Savā pētījumā *FAO* secina, ka pasaules mērogā ārvalstu lauksaimniecības ieguldījumi dod priekšrocības valstu ekonomikai, vietējām kopienām un lauksaimniecības nozarei, ja valstu iestādes un noteikumi rada pienācīgus stimulus visiem tirgus dalībniekiem ([30]). Eiropā ārvalstu ieguldījumi ir arī bijuši nozīmīgs ļoti nepieciešamā kapitāla, tehnoloģiju un zināšanu avots, un tie ir palīdzējuši uzlabot lauksaimniecības produktivitāti un produktu kvalitāti ([31]).

Kapitāla brīva aprite ir būtiska, veicinot pārrobežu ieguldījumus un vietējo uzņēmumu piekļuvi finansējumam. Jāatzīmē, ka lauku saimniecībām bieži vien ir grūtības atrast finansējumu nepieciešamajiem ieguldījumiem. Mazie lauksaimniecības uzņēmumi, tāpat kā citi mazie uzņēmumi, saskaras ar kredītu izsniegšanas ierobežojumiem, un ir pazīmes, ka lauksaimniecībai daudzās valstīs ir nepietiekams kapitāls ([32]).

([27]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Direktīva (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV L 141, 5.6.2015., 73. lpp.).

([28]) Saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 207. panta 1. punktu.

([29]) http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3183_en.htm

([30]) http://www.fao.org/investment-in-agriculture/en/. Skatīt arī: ESAO politikas satvars ieguldījumiem lauksaimniecībā, 2013.

([31]) Komisijas ziņojums Padomei, Pārskats par 2005. gada Pievienošanās līgumā paredzētajiem pārejas posma pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības nekustamā īpašuma iegādi, 14.12.2010., 2. lpp.; Komisijas ziņojums Padomei, Pārskats par 2003. gada Pievienošanās līgumā paredzētajiem pagaidu pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības nekustamā īpašuma iegādi, 16.7.2008., 7. lpp.; Eiropas Komisijas paziņojums presei http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1750_en.htm?locale=en; Eiropas Komisijas preses memorands http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-244_en.htm?locale=en.

([32]) *Kristina Hedman Jansson, Ewa Rabinowicz, Carl Johan Lagerkvist, The Institutional Framework for Agricultural Credit Markets in the EU*: *Johan Swinnen and Louise Knops (ed.), Land, Labour and Capital Markets in European Agriculture, Centre for European Policiy Studies*, 2013. gads, 254. lpp.; *Sami Myyrä, Agricultural Credit in the EU*: *Johan Swinnen* un *Louise Knops* (skatīt iepriekšējo atsauci), 260. lpp. Lauksaimniekiem nozīmīgās kapitāla tirgus nepilnības identificēja un apsprieda: Eiropas politikas pētījumu centrs (*CEPS*) un Institūciju un ekonomiskās darbības centrs (*LICOS*), Lēvenas universitāte: *Review of the Transitional Restrictions Maintained by Member States on the Acquisition of Agricultural Real Estate*, 2007. gada galīgais ziņojums, 13.–17. lpp. Eiropas politikas studiju centrs (*CEPS*): *Review of the transitional restrictions maintained by Bulgaria and Romania with regard to the acquisition of agricultural real estate*, galīgais ziņojums, 2010. gada oktobris, 19.–23. lpp.

Ārvalstu ieguldījumu pozitīvā ietekme ir parādījusies vairākos Komisijas pasūtītos pētījumos, kuros tiek pārskatīti pārejas periodi ([33]), kā arī ārējos pētījumos ([34]). Ir pierādīts, ka tādā apmērā, kādā ārvalstu ieguldījumi ir atļauti (piemēram, īrējot zemi, veicot uzņēmējdarbību, izmantojot juridisku personu vai ieguldot pārtikas rūpniecībā), tie veicina produktivitātes pieaugumu lauksaimniecības nozarē ([35]). Tādēļ šķiet taisnīgi secināt, ka ārvalstu ieguldījumi var palielināt nepietiekami izmantotas zemes vērtību un atsākt pamestas zemes apstrādi. Šādi ieguldījumi var vēl vairāk uzlabot gan lauksaimnieku piekļuvi tirgum, gan arī darba apstākļus lauksaimniekiem. Visbeidzot, ārvalstu ieguldījumi var palielināt lauksaimniecības produktu eksporta potenciālu.

e) *Komisijas tiesvedība saistībā ar nesenajiem zemes likumiem dažās dalībvalstīs*

Nesenie Ungārijas, Slovākijas, Latvijas, Lietuvas, Bulgārijas un Rumānijas tiesību aktu grozījumi sakrīt ar pārejas periodu beigām, kuru laikā saskaņā ar Pievienošanās līgumu nosacījumiem valstis drīkstēja ierobežot ES ieguldītāju tiesības iegādāties lauksaimniecības zemi.

Jaunie likumi atcēla Pievienošanās līgumos minētos ierobežojumus. Vienlaikus tika ieviesti daži ierobežojumi, kuru mērķis ir samazināt zemes koncentrēšanu un spekulatīvus darījumus, nodrošināt lauksaimniecības zemes labu un efektīvu izmantošanu lauksaimniecībā, saglabāt apdzīvotību lauku rajonos, novērst zemes fragmentāciju vai veicināt dzīvotspējīgas vidēja izmēra lauku saimniecības. Šim nolūkam attiecīgie likumi nosaka, ka zemes iegāde veicama saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem. Šādi nosacījumi var būt iepriekšēja administratīva apstiprinājuma iegūšana un īpašas prasības, piemēram, ka lauksaimniecībā izmantojamās zemes ieguvējs pats apstrādā zemi, tam ir jābūt kvalifikācijai lauksaimniecībā un jādzīvo attiecīgajā valstī vai jāveic darījumdarbība attiecīgajā valstī. Turklāt jaunie likumi sniedz priekšrocības noteiktu kategoriju ieguvējiem (piemēram, īrniekiem, kaimiņos esošajiem lauksaimniekiem vai vietējiem iedzīvotājiem) vai aizliedz pārdot zemi juridiskām personām.

Komisija atzīst iepriekšminēto mērķu kā tādu pamatotību. Tomēr, izskatot jaunos tiesību aktus, tā bija nobažījusies, ka daži noteikumi pārkāpj ES pamatprincipus, proti, kapitāla brīvu apriti. Jo īpaši Komisija uzskata, ka tie ne tikai formāli, bet arī praksē diskriminē citu ES valstu valstspiederīgos vai uzliek citus nesamērīgus ierobežojumus, kas negatīvi ietekmētu ieguldījumus. Šī iemesla dēļ Komisija 2015. gadā uzsāka pārkāpumu procedūras pret Bulgāriju, Ungāriju, Lietuvu, Latviju un Slovākiju ([36]). Ņemot vērā to, ka neviena no šīm valstīm nespēja kliedēt izteiktās bažas, Komisija 2016. gada 26. maijā uzsāka procedūras otrajā un pēdējā posmā pirms iespējamās nodošanas EST ([37]).

2. **Piemērojamie ES tiesību akti**

Nav sekundāro Eiropas tiesību aktu attiecībā uz lauksaimniecības zemes iegādi. Dalībvalstīm ir jurisdikcija un rīcības brīvība ir regulēt savu zemes tirgu. Tomēr tām savā darbībā ir jāievēro Līgumā noteiktie principi, vispirms pamatbrīvības un nediskriminācija pilsonības dēļ.

a) *Kapitāla brīva aprite un brīvība veikt uzņēmējdarbību*

Uz tiesībām iegādāties, izmantot vai atsavināt lauksaimniecības zemi attiecas kapitāla brīvas aprites principi, kas noteikti 63. un turpmākajos Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) pantos ([38]). Šie Līguma noteikumi piešķir ieguldītājam un ieguldījuma saņēmējam juridiski īstenojamas tiesības. Parasti jebkādi kapitāla aprites ierobežojumi starp dalībvalstīm,

([33]) Skatīt Eiropas politikas pētījumu centra (*CEPS*) un Institūciju un ekonomiskās darbības centra (*LICOS*), Lēvenas universitātes pārskatu: *Review of the Transitional Restrictions Maintained by Member States on the Acquisition of Agricultural Real Estate*, 2007. gada galīgais ziņojums, kopsavilkuma ii) lpp. Eiropas politikas studiju centrs (*CEPS*): *Review of the transitional restrictions maintained by Bulgaria and Romania with regard to the acquisition of agricultural real estate*, galīgais ziņojums, 2010. gada oktobris, kopsavilkums.

([34]) Piemēram: *J.F.M. Swinnen, L. Vranken, Reforms and agricultural productivity in Central and Eastern Europe and the Former Soviet Republics*: 1989.-2005. gads, *Journal of Productivity Analysis*, 2010. gada jūnijs, 33. sējums, 3. izdevums, 241.–258. lpp., 2. un 7. nodaļa (noslēguma piezīmes); *L. Dries, E. Germenji, N. Noev, J.F.M. Swinnen, Farmers, Vertical Coordination, and the Restructuring of Dairy Supply Chains in Central and Eastern Europe, in World Development*, 2009. gads, 37. sējums, Nr. 11, 1755. lpp.; *L. Dries/J.F.M. Swinnen, Foreign Direct Investment, Vertical Integration. And Local Suppliers*: *Evidence from the Polish Dairy Sector*: *World Development*, 2004. gads, 32. sēj., Nr. 9, 1525. lpp. un turpmākās, 1541. lpp.

([35]) *J. Swinnen, K. van Herck, L. Vranken, The Diversity of Land Markets and Regulations in Europe, and (some of) its Causes, The Journal of Development Studies*, 2016. gads, 52. sjums, Nr. 2, 202. lpp.

([36]) Skatīt: 2015. gada 23. marta IP/15/4673 un 2015. gada 29. aprīļa IP/15/4877.

([37]) Skatīt: 2016. gada 26. maija IP/16/1827.

([38]) To apstiprina vairāki EST spriedumi, piemēram, lietā C-370/05 *Festersen*, 21.-23. punkts, lietā C-452/01 *Ospelt*, 24. punkts.

kā arī starp dalībvalstīm un trešām valstīm, ir aizliegti. EST ir interpretējusi terminu "ierobežojums" kā visus pasākumus, ar ko ierobežo ieguldījumus vai kas var traucēt, atturēt vai padarīt tos mazāk pievilcīgus ([39]).

Ja ieguldījumi lauksaimniecībā izmantojamās zemēs kalpo uzņēmējdarbībai lauksaimniecības jomā, uz tiem var attiekties arī brīvība veikt uzņēmējdarbību. LESD 49. pants aizliedz noteikt jebkādus dalībvalsts pilsoņu (juridisku vai fizisku personu) ierobežojumus kādas citas dalībvalsts teritorijā pašnodarbinātas saimnieciskās darbības, piemēram, lauksaimniecības, īstenošanai.

Būtisks elements, kas raksturīgs visām pamatbrīvībām, ir nediskriminācijas pilsonības dēļ princips. Ir aizliegta gan tieša, gan netieša diskriminācija (slēptās diskriminācijas formas). Pēdējais attiecas uz valstu noteikumiem attiecībā uz pamatbrīvību īstenošanu, kas atklāti nediskriminē pilsonības dēļ, bet faktiski rada līdzvērtīgu rezultātu.

LESD 345. pantā ir noteikts, ka "Līgumi nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu". Valstu noteikumi, kas reglamentē lauksaimniecībā izmantojamā nekustamā īpašuma iegādi vai izmantošanu, attiecas arī uz īpašuma tiesībām, bet LESD 345. pants neliedz piemērot pamatbrīvības vai citus Līguma pamatprincipus. EST pastāvīgajā judikatūrā ir noraidījusi plašu LESD 345. panta interpretāciju. Piemēram, *Konle* spriedumā par nekustamā īpašuma iegādi Tiesa precizēja šo pantu, kas tad bija 222. pants: "(..) lai gan īpašuma tiesību sistēma joprojām ir katras dalībvalsts kompetencē saskaņā ar Līguma 222. pantu, šī norma neatbrīvo šādu sistēmu no Līguma pamatnoteikumu ievērošanas" ([40]). Tā rezultātā LESD 345. panta noteikumi saglabā dalībvalstu kompetenci pieņemt lēmumus par īpašumtiesību sistēmu, taču tas jādara, ievērojot ES tiesību aktu prasības.

b) *Pamatbrīvību ierobežojumi un iespējamie pamatojumi*

Parasti valsts pasākumi, kas var kavēt pamatbrīvību īstenošanu, ir pieļaujami tikai tad, ja ir izpildīti vairāki nosacījumi: pasākumi nav diskriminējoši, tos pamato ar sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm, tie ir piemēroti izvirzītā mērķa sasniegšanai, un tie nepārsniedz to, kas nepieciešams šā mērķa sasniegšanai, un tos nevar aizstāt ar mazāk ierobežojošiem alternatīviem līdzekļiem (samērīguma princips, sīkāk skatīt 3.b) punktu). Turklāt valstu pasākumiem jāatbilst citiem vispārējiem ES tiesību aktu principiem, piemēram, juridiskajai noteiktībai.

Attiecībā uz kapitāla brīvu apriti jo īpaši LESD 65. pants paredz, ka šī brīvība neierobežo noteiktas dalībvalstu tiesības. Tas ietver tiesības piemērot konkrētus valsts nodokļu noteikumus, veikt piesardzības un uzraudzības pasākumus, jo īpaši nodokļu jomā un finanšu iestāžu prudenciālās uzraudzības jomā. Turklāt un vispārīgākā nozīmē LESD 65. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir saglabātas dalībvalstu tiesības "veikt pasākumus, ko pamato sabiedriskās kārtības vai sabiedriskās drošības intereses".

Attiecībā uz kapitāla apriti uz un no trešām valstīm piemēro atšķirīgus apsvērumus. EST uzsvēra, ka tā "notiek tiesiskajā kontekstā, kas atšķiras" no kapitāla aprites Savienības iekšienē. Tādējādi saskaņā ar Līgumu attiecībā trešo valstu ierobežojumiem var būt pieļaujami papildu pamatojumi ([41]). Ir pieļaujama arī plašāka pamatojumu interpretācija ([42]). Turklāt, un praksē vēl svarīgāk, visi ierobežojumi, kas pastāvēja pirms kapitāla aprites liberalizācijas, tiek saglabāti saskaņā ar LESD 64. panta 1. punktu. Attiecīgais datums visām dalībvalstīm ir 1993. gada 31. decembris, izņemot Bulgāriju, Igauniju un Ungāriju (1999. gada 31. decembris) un Horvātiju (2002. gada 31. decembris). Tas nozīmē, ka pirms šiem datumiem spēkā esošos ierobežojumus, kas attiecināti uz trešo valstu pilsoņiem, nevar apstrīdēt, pamatojoties uz kapitāla brīvas aprites principu saskaņā ar Līgumu.

([39]) Par kapitāla aprites ierobežojumu definīciju: EST spriedums lietā C-112/05 *Volkswagen*, 19. punkts; EST, apvienotās lietas C-197/11 un 203/11 *Libert*, 44. punkts; EST spriedums lietā C-315/02 *Lenz*, 21. punkts.

([40]) EST spriedums lietā C-302/97 *Konle*, 38. punkts. Skatīt arī spriedumu lietā C-367/98 Komisija/Portugāle, 48. punkts; spriedums lietā C-463/00 Komisija/Spānija ("priekšrocību akcijas"), 56. punkts. Skatīt arī lietas C-163/99, C-98/01 Komisija/AK ("priekšrocību akcijas *BAA*"); spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 24. punkts. C-174/04 Komisija/Itālija ("balsstiesību zaudēšana privatizētos uzņēmumos"); apvienotās lietas C-463/04 un 464/04 *Federconsumatori*; C-244/11 Komisija/Grieķija ("priekšrocību akcijas stratēģiskas nozīmes akciju sabiedrībās"), 15. un 16. punkts. Skatīt arī ĢA *Roemer* 1966. gada 27. aprīļa secinājumus apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten and Grundig*, Krājums 352. (366.) lpp.; spriedums lietā C-105/12 *Essent*, 36. punkts.

([41]) EST spriedums lietā C-101/05 *Skatteverket*, 36. punkts; spriedums lietā C-446/04 *Test Claimants in the FII Group Litigation*, 171. punkts.

([42]) Skatīt, piemēram, spriedumu lietā C-446/04 *FII Group*.

c) *Eiropas Savienības Pamattiesību harta (CFR)*

Visbeidzot, lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegūšanu, izmantošanu vai pārdošanu, piemēram, tiesības uz īpašumu (*CFR* 17. pants), brīvība izvēlēties profesiju (*CFR* 15. pants) un darījumdarbības brīvība, tostarp līgumu brīvība (*CFR* 16. pants), var ietekmēt citi ES tiesību akti.

d) *Juridiskās noteiktības princips*

Turklāt ir jāievēro arī juridiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības principi. Šie principi it īpaši noteic, ka tiesiskajam regulējumam, kas rada privātpersonām nelabvēlīgas sekas, jābūt skaidram un precīzam un tā piemērošanai – tādai, ko personas, kurām minētais regulējums jāievēro, var paredzēt ([43]). Tiesības pamatoties uz tiesiskās paļāvības principu ir ikvienam, kam kāda publiskā sektora iestāde ir devusi pamatotas cerības ([44]). Visbeidzot, ir jāievēro pamattiesības

3. **EST pieeja lauksaimniecības zemei**

Dažu valstu zemes likumi, ar ko ierobežo brīvu kapitāla apriti, tikuši apstrīdēti valstu tiesās, kuras savukārt vērsās pie EST pareizai ES tiesību interpretācijai. Līdz ar to EST jau ir bijusi iespēja prejudiciāls nolēmumos precizēt ES tiesību aktu ietekmi uz pārrobežu ieguldījumiem lauksaimniecības zemēs.

a) *Lauksaimniecības politikas mērķi, kas var pamatot pamatbrīvību ierobežojumus*

EST ir atzinusi lauksaimniecības zemes īpašo raksturu. Savos spriedumos par lauksaimniecības nekustamā īpašuma iegādi tā ir atzinusi vairākus sabiedriskās politikas mērķus, ar ko principā var attaisnot ierobežojumus ieguldījumiem lauksaimniecības zemēs, piemēram:

— palielināt zemes īpašumu lielumu to ekonomiska rakstura izmantošanai, lai novērstu spekulatīvus darījumus ar zemi ([45]),

— saglabāt lauksaimniecības kopienas, zemes īpašumtiesību sadali, kas ļauj attīstīt dzīvotspējīgas saimniecības un apsaimniekot zaļās zonas un laukus, veicināt saprātīgu pieejamās zemes izmantošanu, cīnoties pret spiedienu uz zemes izmantojumu, novērst dabas katastrofas, kā arī uzturēt un attīstīt dzīvotspējīgu lauksaimniecību, pamatojoties uz sociālajiem un teritorijas plānošanas apsvērumiem (kas ietver tādas zemes, kas paredzēta lauksaimniecībai, saglabāšanu šādā lietošanā, un turpināt to izmantot atbilstošos apstākļos) ([46]),

— saglabāt lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu tiešu apsaimniekošanu un nodrošināt, lai šos lauksaimniecībā izmantojamos īpašumus pārsvarā apdzīvotu un izmantotu to īpašnieki, saglabāt pastāvīgu iedzīvotāju skaitu lauku vidē un veicināt racionālu pieejamo zemes gabalu izmantošanu, cīnoties pret spiedienu nekustamā īpašuma [tirgū] ([47]),

— pilsētu un lauku plānošanā vai reģionālās plānošanas nolūkos un vispārējās interesēs noteiktos reģionos saglabāt pastāvīgus iedzīvotājus un saimniecisku darbību, kas nav atkarīga no tūrisma nozares ([48]),

— saglabāt valsts teritoriju rajonos, kas noteikti kā militāras nozīmes rajoni, un aizsargāt militārās intereses no reāliem, konkrētiem un nopietniem riskiem ([49]).

Vairākos gadījumos EST ir uzsvērusi, ka minētie mērķi atbilst KLP mērķiem atbilstīgi LESD 39. pantam. Šī noteikuma mērķis cita starpā ir nodrošināt pienācīgu dzīves līmeni lauksaimniecībā nodarbinātajām personām un ņemt vērā lauksaimnieciskās darbības īpatnības (piemēram, sociālo struktūru, strukturālās un dabiskās atšķirības starp dažādiem lauksaimniecības reģioniem). Svarīgi atzīmēt, ka EST savu judikatūru ir iedibinājusi katrā gadījumā atsevišķi, vienmēr izvērtējot pasākumus katra gadījuma konkrēto apstākļu kontekstā. Saskaņā ar iedibināto judikatūru atkāpes no pamatbrīvībām ir interpretējamas šauri. Jebkurā gadījumā atkāpes no pamatbrīvībām nevar pamatot tīri ar ekonomiskiem mērķiem.

([43]) EST spriedums lietā C-17/03 *VEMW*, 80. punkts.
([44]) EST, apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03 *Forum 187*, 147. punkts.
([45]) Spriedums lietā C-182/83 *Fearon*, 3. punkts.
([46]) Spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 39., 43. punkts.
([47]) Spriedums lietā C-370/05 *Festersen*, 27., 28. punkts.
([48]) Spriedums lietā C-302/97 *Konle*, 40; punkts apvienotās lietas C-519/99 līdz C-524/99 un C-526/99 līdz C-540/99 *Reisch*, 34. punkts
([49]) Spriedums lietā C-423/98 *Albore*, 18., 22. punkts.

b) *Atbilstība samērīguma principam*

Lai arī EST šajā jomā ir pieņēmusi vairākus politikas mērķus kā likumīgus, tā ir veikusi padziļinātu pārbaudi, kad runa ir par valsts pasākumu, kas ierobežo pamatbrīvības, samērīgumu. Izvērtējot samērīgumu, būtu jāņem vērā visi lietas faktiskie un juridiskie apstākļi gan no pārdevēju un potenciālo pircēju pamatbrīvību īstenošanas viedokļa, gan ievērojot sabiedrības intereses. Atbilstīgi samērīguma principam ierobežojošiem noteikumiem ir jābūt piemērotiem paredzētā mērķa sasniegšanai, tostarp tiem konsekventi un sistemātiski jākalpo likumīgām sabiedriskām interesēm ([50]). Tiem arī nav jāpārsniedz tas, kas nepieciešams, lai īstenotu sabiedrības intereses. Visbeidzot ierobežojošais pasākums nav samērīgs, ja ir pieejams iespējams alternatīvs pasākums, kas varētu sasniegt attiecīgās sabiedrības intereses kapitāla brīvu apriti vai brīvību veikt uzņēmējdarbību mazāk ierobežojošā veidā ([51]).

Valstu iestādēm ir jāpierāda, ka to tiesību akti atbilst samērīguma principam. Tas nozīmē, ka tiesību aktiem ir jābūt piemērotiem un vajadzīgiem izvirzītā mērķa īstenošanai, un ka šo mērķi nevarētu sasniegt ar aizliegumiem vai ierobežojumiem, kas apmēra ziņā ir mazāki vai kas mazākā mērā ietekmē Savienības iekšējo tirdzniecību ([52]). Šajā ziņā attaisnojošiem iemesliem, uz ko dalībvalsts var atsaukties, ir jāpievieno pienācīgi pierādījumi vai analīze par šīs valsts veiktā ierobežojošā pasākuma piemērotību un samērīgumu ([53]).

4. **Secinājumi par lauksaimniecības zemes iegādes regulējumu**

Šajā Komisijas skaidrojošajā paziņojumā ir minētas lauksaimniecības zemes regulējuma dažādās prasības un formas. Daudzas no tiem pastāv jau daudzus gadus, citi ir jaunāki. Šajā pēdējā nodaļā aplūkotas dažas no iezīmēm, kuras atrodamas zemes tirgu regulējošajos likumos un kuram jāpievērš īpaša uzmanība. Tajā ir izdarīti daži secinājumi no judikatūras, kas varētu sniegt dalībvalstīm norādījumus, kā regulēt lauksaimniecības zemes tirgus atbilstīgi ES tiesību aktiem tādā veidā, kas līdzsvaro nepieciešamību piesaistīt kapitālu lauku apvidos ar likumīgo sabiedrības interešu īstenošanu.

a) *Iepriekšēja atļaujas piešķiršana*

No tiesu prakses izriet, ka lauksaimniecības zemes nodošanai piemērojot iepriekšēju administratīvu apstiprināšanu, tiek ierobežota kapitāla brīva aprite, bet noteiktos apstākļos to joprojām var pamatot ar ES tiesību aktiem. EST ir atzinusi, ka jebkāda uzraudzība, kas īstenota pēc lauksaimniecības zemes nodošanas nenovērstu tādu nodošanu, kas ir pretrunā izvirzītajam lauksaimniecības mērķim. Alternatīvas iepriekšēju atļauju piešķiršanas shēmām, visticamāk, mazinātu juridisko noteiktību darījumā ar zemi. Piemēram, pēc tam veiktās darbības, piemēram, nodošanas atcelšana, apdraudētu juridisko noteiktību, kas ir ārkārtīgi svarīga jebkurai zemes nodošanas sistēmai ([54]). Pamatojoties uz to, shēmas, kurās pastāv iepriekšēja atļauju piešķiršana, noteiktos gadījumos varētu būt pieņemamas.

Jo īpaši EST ir uzsvērusi, ka iepriekšēju atļauju shēma nedrīkst piešķirt rīcības brīvību, kas var izraisīt kompetento iestāžu patvaļīgu izmantošanu un lēmumus. Saskaņā ar EST teikto "nevar leģitimizēt valsts iestāžu diskrecionāro rīcību tādējādi, ka [ES] tiesību noteikumiem, (..) tiek atņemta to lietderīgā iedarbība". Tādējādi, lai nodrošinātu šādas shēmas atbilstību ES tiesību aktiem, tai "ir jābūt pamatotai ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem objektīviem kritērijiem, kuri nodrošina, ka valsts iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek pietiekami ierobežota" ([55]). Šiem kritērijiem ir jābūt precīziem ([56]). Turklāt visām iesaistītajām personām jābūt piekļuvei tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ([57]).

([50]) Skatīt EST spriedumu lietā C-243/01 *Gambelli*, 67. punkts; spriedums lietā C-169/07 *Hartlauer*, 55. punkts, un spriedumā citētā judikatūra.
([51]) Par samērīguma principu skatīt jo īpaši: EST spriedums lietā C-543/08 Komisija/Portugāle, 83. punkts;
([52]) EST spriedums lietā C-333/14 *Scotch Whiskey*, 53. punkts.
([53]) EST spriedums lietā C-333/14 *Scotch Whiskey*, 54. punkts.
([54]) Skatīt EST, spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 43.–45. punkts. Citos gadījumos EST ir nonākusi pie atšķirīga rezultāta: piemēram, lietā *Reisch* Tiesa nosprieda, ka šeit izskatāmo iepriekšējas atļaujas piešķiršanas pienākumu var aizstāt ar iepriekšējas deklarēšanas sistēmu, lai tā būtu nesamērīga: Apvienotās lietas C-515/99 *Reisch et al.*, 37.–38. punkts un tajā citētā judikatūra. Šajā kontekstā būtu jāatzīmē, ka deklarēšanas pienākums parasti ir ierobežojums, kas ir jāpamato un tam ir jāatbilst samērīguma un juridiskās noteiktības principiem un pamattiesībām, skatīt, piemēram, *Reisch*, cit., 32. punktu; spriedums lietā C-213/04 *Burtscher*, 43. punkts.
([55]) Skatīt, piemēram., spriedumu lietā C-567/07 *Woningstichting Sint Servatius*, 35. punkts.
([56]) Spriedums lietā C-201/15 *AGET Iraklis*, 99.–101. punkts.
([57]) Skatīt EST spriedumu lietā C-54/99 *Eglise de Scientologie*, 17. punkts; spriedums lietā C-205/99 *Analir*, 38. punkts.

Attiecībā uz iepriekšējas atļaujas piešķiršanas shēmu, saskaņā ar kuru atļauju varētu piešķirt, pamatojoties uz "citiem īpašiem apstākļiem", EST ir konstatējusi, ka šādi atļaujas piešķiršanas kritēriji ir pārāk neskaidri un neļauj privātpersonām zināt savu no kapitāla brīvas aprites principiem izrietošo tiesību un pienākumu apjomu ([58]). Tāpat Eiropas Savienības Tiesa uzskatīja, ka ir nepamatoti izvirzīt prasību par "pietiekamu saikni ar pašvaldību", kas attiecīgajā likumā šajā gadījumā ir definēta kā tāda, kas pircējam "svarīga un ilgstoša apstākļa dēļ ir izveidojusi sabiedrisku, ģimenes, sociālu vai ekonomisku saikni ar pašvaldību" ([59]).

b) *Pirmpirkuma tiesības (pirmatteikuma tiesības) par labu lauksaimniekiem*

EST judikatūra liecina, ka pirmpirkuma tiesības dažu pircēju kategoriju (piemēram, lauksaimnieku nomnieku) labā konkrētos apstākļos var tikt pamatotas ar lauksaimniecības politikas mērķiem. *Ospelt* lietā ([60]) EST izskatīja lauksaimniecības zemes iegādes iepriekšējas atļaujas piešķiršanas shēmu. EST izskatīja to pasākumu samērīgumu, kuri nepieļauj zemes iegādi personām, kas nav lauksaimnieki, nolūkā uzturēt dzīvotspējīgu lauksaimnieku kopienu un saglabāt zemi lauksaimniecības vajadzībām.

Tā apsvēra, vai ir iespējami pasākumi, kas kapitāla brīvu apriti ierobežotu mazāk nekā aizliegums iegādāties zemi personām, kuras nav lauksaimnieki. Šajā konkrētajā kontekstā EST secināja, ka varētu ieviest mehānismus, kas nomniekiem piešķirtu pirmpirkuma tiesības. Ja nomnieks īpašumu neiegādātos, lauku saimniecības zemi varētu atļaut iegādāties personām, kuras nav lauksaimnieki, ar nosacījumu, ka zeme arī turpmāk tiks izmantota lauksaimniecībā.

Tādēļ, ja mērķis ir veicināt lauksaimnieku veiktu zemes iegādi, pirmpirkuma tiesības par labu lauksaimniekiem, gan nomniekiem, gan lauksaimniekiem kopumā, varētu uzskatīt par samērīgu kapitāla brīvas aprites ierobežojumu, ciktāl tas ir mazāk ierobežojošs nekā aizliegums iegādāties zemi personām, kuras nav lauksaimnieki.

c) *Cenu kontrole*

Valsts iejaukšanās, lai novērstu lauksaimniecības zemes cenu pārmērīgu pieaugumu, noteiktos apstākļos var tikt pamatota atbilstīgi ES tiesību aktiem. Tas jo īpaši attiecas uz noteikumiem, kas ļauj valstu iestādēm aizliegt zemes pārdošanu, ja cenu saskaņā ar objektīviem kritērijiem var uzskatīt par pārlieku spekulatīvu.

Tā kā cenu regulējums automātiski nenozīmē, ka ārvalstu ieguldījumi lauksaimniecības zemē tiks ierobežoti, saskaņā ar EST judikatūrā sniegto definīciju, ierobežojumi pušu brīvībai noteikt cenas parasti tiek uzskatīti par ierobežojumiem ([61]). Patiešām, principā tiek ierobežota gan pārrobežu ieguldītāja, gan ieguldījuma saņēmēja brīvība, ja viņi nevar brīvi noteikt cenu atbilstoši piedāvājumam un pieprasījumam. Tomēr dažos gadījumos cenu brīvības ierobežojums var būt pamatots ([62]). Nepamatotu (pārmērīgi spekulatīvu) cenu – pārāk augstu vai pārāk zemu – novēršana šķiet leģitīms pamatojums, ņemot vērā EST atzītos lauksaimniecības politikas mērķus. Cenu noteikumi, kuru pamatā ir objektīvi,

([58]) Spriedums lietā C-370/05 *Festersen*, 43. punkts.

([59]) EST, apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11 *Eric Libert*, 57.–59. punkts. Skatīt arī EST šaubas: spriedumā lietā C-567/07 *Woningstichting Sint Servatius*, 37. un 38. punkts attiecībā uz kritērijiem, kas "kalpo mājokļu jomas interesēs".

([60]) Spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 52. punkts.

([61]) Par kapitāla aprites ierobežojumu definīciju: EST spriedums lietā C-112/05 *Volkswagen*, 19. punkts; apvienotās lietas C-197/11 un 203/11 *Libert*, 44. punkts; spriedums lietā C-315/02 *Lenz*, 21. punkts. Valstu tiesību akti, ar ko ierobežo pušu brīvību noteikt cenas saviem darījumiem, arī ir uzskatāmi par brīvības nodarboties ar uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumiem (skatīt, piemēram, spriedumu lietā C-327/12 *SOA*, 58. punkts; apvienotās lietas C-94/04 un C-202/04 *Cipolla* un citi, 60. punkts). Attiecībā uz brīvu preču apriti skatīt EST spriedumu lietā 82/77 *van Tiggele*, 21. punkts; spriedums lietā 231/83 *Cullet*, 29. punkts. spriedums lietā C-531/07 *Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft* pret *LIBRO*, 2. punkts; spriedums lietā C-333/14 *Scotch Whiskey Association*, 32. punkts, kurā EST attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību sprieda, ka "ar to vien, ka ar pamatlietā aplūkoto tiesisko regulējumu ir liegta iespēja zemāku importēto preču pašizmaksu atspoguļot pārdošanas cenā patērētājam, šis tiesiskais regulējums var likt šķēršļus piekļuvei Lielbritānijas tirgum citās dalībvalstīs, kas nav Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, likumīgi tirgotiem alkoholiskiem dzērieniem un tādēļ tas ir pasākums ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta izpratnē".

([62]) Skatīt iepriekš minēto judikatūru, kā arī EST spriedumu lietā C-577/11 *DKV Belgium SA*, kurā EST lēma, ka Beļģijas veselības apdrošināšanas nozares apdrošināšanas regulējumu cenu noteikšana bija pamatots un samērīgs ierobežojums. Eiropas Savienības Tiesa cita starpā uzsvēra, ka viena no hospitalizācijas apdrošināšanas īpatnībām ir rodama apstāklī, ka apdrošinātāju iesaistīšanās pieaug līdz ar apdrošināto personu vecumu (43. punkts); tādējādi EST uzskatīja, ka aplūkotajos Beļģijas tiesība aktos noteiktā prēmiju likmju palielināšanas sistēma attiecīgajā gadījumā sniedz garantiju, ka apdrošinātā persona tieši tādā vecumā, kad tai šī apdrošināšana ir nepieciešama, nesaskarsies ar apdrošināšanas prēmiju būtisku un negaidītu palielināšanu (49. punkts).

nediskriminējoši, precīzi un labi pielāgoti kritēriji, var būt piemēroti, lai ierobežotu pārmērīgus spekulatīvus darījumus ar zemi vai pasargātu profesionālos lauksaimniekus no pirkuma izmaksām, kas varētu apdraudēt viņu saimniecību rentabilitāti. Vienlaikus tie varētu arī izrādīties nepieciešami, ja izrādās, ka tie nepārsniedz apmēru, kas nepieciešams, lai ierobežotu pārmērīgus spekulatīvus darījumus vai saglabātu lauksaimniecības dzīvotspēju. Pēc tam ir jāpārbauda, vai nepamatotu cenu novēršanai nav pieejami mazāk apgrūtinoši pasākumi kā cenu kontrole. Cenu regulējošo valsts tiesību aktu samērīgums ir jānosaka, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma faktiskos un tiesiskos apstākļus. Nosliece par labu samērīgumam, visticamāk, būs spēcīgāka attiecībā uz tirgiem, kuri nav aizsargāti pret pārmērīgiem spekulatīviem darījumiem, piemēram, dažiem lauksaimniecības zemes tirgiem.

EST judikatūra par valsts atbalstu lauksaimniecības zemes privatizācijas kontekstā apstiprina konstatējumus cenu kontroles jautājumā. EST konstatēja, ka valsts zemes īpašuma pārdošana par cenu, kas zemāka par tās tirgus vērtību, varētu būt klasificējama kā valsts atbalsts ([63]). Iemesls ir tāds, ka šāda pārdošana sniedz pircējam priekšrocības un tajā pašā laikā ietver ienākumu zaudējumu, tādējādi samazinot valsts budžetu. Tādēļ, lai izvairītos no valsts atbalsta piešķiršanas un tādējādi nodrošinātu atbilstību LESD 107. pantam, lauksaimniecības zemes privatizācija jāveic par cenu, kas ir pēc iespējas tuva tās tirgus vērtībai. Šajā nolūkā zemes novērtēšanas metodei ir jāietver atjauninināts mehānisms, kurā ņemtas vērā jaunākās tirgus tendences (piemēram, straujš cenu pieaugums) ([64]).

Nesenākā spriedumā EST turpināja attīstīt šo tiesu praksi. Tā sniedza dažus precizējumus par tirgus vērtību, par kādu ir jāpārdod valsts īpašumā esošā zeme. Izskatāmajā gadījumā kompetentā iestāde, pamatojoties uz valsts tiesību normām, neapstiprināja zemes gabala pārdošanu vairāksolītājam atklātā konkursā, pamatojoties uz to, ka tā piedāvājums bija ārkārtīgi nesamērīgs attiecībā pret zemes vērtību. EST atzina, ka, veicot pārdošanu vairāksolītājam, ne vienmēr tiek iegūta cena, kas atspoguļo tirgus vērtību, tādēļ augstākā solītā cena var būt nesamērīga. Tā tas varētu būt gadījumā, ja šī cena ir ievērojami augstāka nekā jebkura cita piedāvāta cena vai ekspertu aplēses ([65]). Tiesa atsaucās uz ģenerāladvokāta izvērsto apspriešanu par tirgus vērtības noteikšanu ([66]). EST secināja, ka cenu regulējums, kas aizliedz valsts īpašumā esošas zemes pārdošanu vairāksolītājam, nav kvalificējams kā valsts atbalsts, ja vien ar minētās normas piemērošanu tiek panākta cena, kura pēc iespējas līdzinās attiecīgā zemesgabala tirgus vērtībai ([67]).

d) *Pienākums pašam apstrādāt zemi*

Kaut arī EST ir atzinusi nepieciešamību nodrošināt aramzemes īpašnieka veiktu izmantojumu par likumīgām sabiedrības interesēm ([68]), pašreizējā judikatūra nepieņem vispārēju prasību par paša īstenotu apsaimniekošanu lauksaimniecības zemes iegādē kā samērīgu pasākumu. Spriedumā lietā *Ospelt* EST pievērsās konkrētam valsts ierobežojumam attiecībā uz lauksaimniecības zemes iegādi, lai saglabātu zemi izmantošanai lauksaimniecībā. Saskaņā ar apskatāmo likumu lauksaimniecības zemes iegāde bija atļauta tikai tad, ja, cita starpā, pircējs apņēmās pats to apsaimniekot ([69]). Šajā lietā atļauja tika atteikta, kaut arī pircējs (juridiska persona) piekrita turpināt iznomāt lauksaimniecības zemes gabalus tiem pašiem lauksaimniekiem, kas to iepriekš apsaimniekoja. EST konstatēja, ka pienākums pašam apsaimniekot kā prasība, iegādājoties lauksaimniecības, bija nesamērīga, jo šis nosacījums samazināja iespēju iznomāt zemi lauksaimniekiem, kuriem pašiem nebija resursu zemes iegūšanai. Šo mērķi varētu sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, proti, zemes iegādē piemērojot pircējam pienākumu apliecināt, ka arī turpmāk zeme tiks izmantota lauksaimniecības vajadzībām ([70]).

([63]) Parasti valsts atbalsta līdzdalību var izslēgt, ja valsts īpašumā esošās zemes pārdošana notiek saskaņā ar parastajiem tirgus nosacījumiem. To var nodrošināt, pārdošanu veicot saskaņā ar konkurētspējīgu, pārredzamu, nediskriminējošu un beznosacījuma konkursa procedūru, kas ļauj visiem ieinteresētajiem un kvalificētajiem pretendentiem piedalīties procesā atbilstoši LESD principiem par publisko iepirkumu (skatīt 89. un nākamos apsvērumus Komisijas paziņojumā par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (OV C 262, 19.7.2016., 1. lpp.) un tajā minēto attiecīgo judikatūru). Pretējā gadījumā, lai izvairītos no valsts atbalsta un tādējādi izpildītu LESD 107. panta nosacījumus, ir jāizmanto citas metodes, kas nodrošinātu lauksaimniecības zemes privatizāciju par cenu, kādu privāts pārdevējs pieņemtu normālos tirgus apstākļos.

([64]) EST spriedums lietā C-239/09 *Seydaland Vereinigte Agrarbetrieb*, 35., 43., 54. punkts;

([65]) Spriedums lietā C-39/14 *BVVG Bodenverwertungs- und -verwaltungs GmbH*, 39., 40. punkts.

([66]) Ģenerāladvokāta Pedro Kusa Viljalona 2015. gada 17. marta secinājumi lietā C-39/14, 69.–79. punkts.

([67]) Spriedums lietā C-39/14 *BVVG Bodenverwertungs- und -verwaltungs GmbH*, 55. punkts.

([68]) Spriedums lietā C-370/05 *Festersen*, 27., 28. punkts.

([69]) Tika piemēroti daži citi nosacījumi, jo īpaši saistībā ar kvalifikāciju lauksaimniecības jomā (skatīt spriedumu lietā C-452/01 *Ospelt*, 13. punkts).

([70]) Spriedums lietā C-452/01 *Ospelt* 49.–53. punkts.

Papildus iespējamiem juridiskajiem iebildumiem, ņemot vērā kapitāla brīvu apriti, šķiet, ka arī pienākums pašam apsaimniekot zemi ierobežo pamattiesības. Ja lauksaimniecības zemes pircējam ir jāpiekrīt personīgi apstrādāt zemi, tas ietekmēs viņa spēju veikt citas profesionālas darbības un līdz ar to arī viņa darījumdarbības brīvību (*CFR* 16. pants). Tas pats varētu būt attiecināms uz viņa tiesībām iesaistīties brīvi izraudzītā vai akceptētā profesijā (*CFR* 15. pants).

e) *Kvalifikācija lauksaimniecības jomā*

Iegādes priekšnoteikums, ka pircējam ir jābūt īpašai kvalifikācijai lauksaimniecībā, ir ierobežojums, kas rada šaubas par tā samērīgumu.

Pirmkārt, atbilstoša pircēja kvalifikācija nešķiet nepieciešama tiktāl, kamēr viņš var apliecināt, ka zeme tiks pienācīgi apstrādāta ([71]).

Otrkārt un vēl svarīgāk, šķiet, ka šī kvalifikācijas prasība kopumā pārsniedz nepieciešamo pareizas zemes apstrādes vai augstas lauksaimniecības produktivitātes un kvalitātes nodrošināšanai. Faktiski nevienā no dalībvalstīm "lauksaimnieks" nav reglamentēta profesija tādā nozīmē, ka likums paredzētu īpašu kvalifikāciju ([72]). Tādējādi nevar secināt, ka efektīvai lauksaimniecības nozarei ir paredzēta obligāta profesionālā kvalifikācija. Ņemot vērā iepriekš minēto, konkrētajai kvalifikācijas prasībai zemes iegādei jebkuras valsts tiesību aktos ir nepieciešams īpašs pamatojums, kam iztrūkstot, šķistu, ka pastāv nepamatots un nesamērīgs kapitāla brīvas aprites ierobežojums. Lai nonāktu pie atšķirīga secinājuma, dalībvalstīm būtu jāpierāda, kāpēc zemes iegādei ir vajadzīgas noteikta kvalifikācija, savukārt lauksaimnieciskā darbība parasti ir atļauta bez oficiālas kompetences apliecināšanas. Šie apsvērumi neapšauba, ka veiksmīgai un ilgtspējīgai lauksaimniecībai ir nepieciešama atbilstoša profesionālā apmācība.

f) *Dzīvesvietas prasības*

Vairākos gadījumos EST bija jāpieņem spriedumi par valstu noteikumiem, kas paredz, ka lauksaimniecības zemes pircējam ir jādzīvo uz attiecīgās zemes vai tuvu tai. Agrīnā prejudiciālā nolēmumā, kad Līguma noteikumi par brīvu kapitāla apriti vēl nebija tieši piemērojami, EST norādīja, ka ļoti ierobežotos apstākļos šāda prasība ir saderīga ar brīvību veikt uzņēmējdarbību ([73]). Tomēr no jaunākās judikatūras izriet, ka dzīvesvietas prasība nav saderīga ar kapitāla brīvas aprites principiem.

Lietā *Ospelt* EST noraidīja jebkāda nosacījuma, ka pircējam jādzīvo uz šīs zemes, likumību ([74]). Pēc četriem gadiem, 2007. gadā, EST uzskatīja par nesamērīgu prasību, ka pircējam ir jāreģistrē sava pastāvīgā dzīvesvieta īpašumā, kas tiek pārdots. EST konstatēja, ka šāda uzturēšanās prasība ir īpaši ierobežojoša, jo tā ietekmē ne tikai kapitāla brīvu apriti un brīvību veikt uzņēmējdarbību, bet arī pircēja tiesības brīvi izvēlēties savu dzīvesvietu ([75]).

Šajā gadījumā viens no iemesliem, kas lika ieviest prasību reģistrēt pastāvīgo dzīvesveidu īpašumā, bija atturēt no spekulatīviem darījumiem ar īpašumu. EST detalizēti apsprieda dažādus šādas prasības pamatojumus un visus noraidīja. Tā secināja, ka spekulatīvu darījumu ar zemi samazināšanai ir jāapsver pasākumi, kas mazāk ierobežo kapitāla brīvu apriti un pamattiesības nekā dzīvesvietas prasība. EST kā piemērus sniedza iespēju piemērot stingrākus noteikumus aplikšanai ar nodokli par zemes gabalu atkārtotu pārdošanu neilgi pēc to iegādes vai arī prasību par minimālo termiņu, kas ir svarīgi attiecībā uz lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu nomas līgumiem ([76]).

Attiecībā uz pienākumu reģistrēt pastāvīgo dzīvesvietu iegādājamajā zemē tas pats attiecas uz prasību būt par tās valsts vai pašvaldības iedzīvotāju, kurā atrodas šī zeme. Faktiski jebkura dzīvesvietas prasība ir netieša diskriminācija pilsonības dēļ. EST patiešām ir konsekventi noteikusi, ka valsts tiesību normas, "atkarībā no dzīves vietas kritērija, tādējādi liedzot nerezidentiem konkrētas priekšrocības jomā, kas savukārt tiek piešķirtas šīs valsts teritorijas iedzīvotājiem, tas var būt neizdevīgi citu dalībvalstu pilsoņiem, jo nerezidenti visbiežāk ir arī nepilsoņi" ([77]). Šajā kontekstā jāatzīmē, ka jebkādas prasības par attiecīgās valsts valodas zināšanām saskarsies ar ļoti līdzīgiem iebildumiem.

([71]) Ievērojot argumentāciju lietā C-452/01 *Ospelt*, 49.–53. punkts
([72]) Skatīt http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm.
([73]) Spriedums lietā C-182/83 *Fearon*, 9.–11. punkts.
([74]) Spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 54. punkts.
([75]) Spriedums lietā C-370/05 *Festersen*, 35., 40. punkts. Tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā ir pamattiesības, kas izriet no 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 4. protokola, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 45. panta.
([76]) Spriedums lietā C-370/05 *Festersen*, 39. punkts.
([77]) Spriedums lietā C-279/93 *Finanzamt Köln-Altstadt v Schumacker*, 28. punkts; spriedums lietā C-513/03 *van Hilten-van der Heijden*, 44. punkts; spriedums lietā C-370/05 *Festersen*, 25. punkts; lietā C-11/07 *Eckelkamp*, 46. punkts (augstāks nodoklis nerezidentiem).

g) *Aizliegums veikt pārdošanu juridiskajām personām*

Valsts tiesiskais regulējums, ar ko aizliedz lauksaimniecības zemes pārdošanu juridiskām personām, ir kapitāla brīvas aprites un, attiecīgā gadījumā, brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums. No EST judikatūras izriet, ka šāds ierobežojums visticamāk nav pamatots. Patiesi, izskatot nosacījumu, ka pircējs pats apstrādā zemi, EST konstatēja, ka šāds ierobežojums neļautu juridiskām personām iegādāties lauksaimniecības zemi. Šajā gadījumā EST apšaubīja, vai šāds ierobežojums bija nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgā likuma mērķi, proti, lauksaimniecības zemei arī turpmāk izmantot lauksaimniecībā. Ja juridiskas personas mērķis ir lauksaimniecība, šāds aizliegums veikt pārdošanu juridiskām personām ir šķērslis darījumiem, kas paši par sevi neietekmē lauksaimniecisko izmantošanu ([78]). No EST apsvērumiem var secināt, ka šāds aizliegums nav pamatots, jo nav nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai. Šajā kontekstā EST minēja arī mazāk ierobežojošu pasākumu piemērus, jo īpaši uzliekot juridiskai personai pienākumu zemes nodošanas gadījumā garantēt zemes ilgtermiņa iznomāšanu ([79]).

h) *Iegādes maksimālās vērtības ierobežojumi*

Augšējās robežvērtības noteikšana iegādājamās zemes īpašumtiesību apjomam ir uzskatāma par ierobežojumu kapitāla brīvai apritei, jo tā ierobežo ieguldītāju lēmumus iegādāties lauksaimniecības zemi. Tā kā tos var pamatot ar konkrētiem politikas mērķiem, to samērīgumu var apšaubīt atkarībā no valsts apstākļiem. Daži iegādes maksimālās vērtības ierobežojumi, šķiet, ir pretrunā ar dažiem mērķiem, kurus EST ir atzinusi par sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm, proti, palielināt zemes īpašumu apjomu to ekonomiska rakstura izmantošanai vai ilgtspējīgu saimniecību attīstībai. Raugoties no cita viedokļa, ņemot vērā, ka lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir ierobežots resurss, šķiet, ka citi iegādes maksimālās vērtības ierobežojumi būtu piemēroti, lai novērstu pārmērīgu zemes īpašumtiesību koncentrāciju nolūkā atbalstīt ģimenes saimniecību un vidēja lieluma saimniecību attīstību. Tad būtu jāpārbauda, vai tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, un vai tos nevar aizstāt ar mazāk ierobežojošiem alternatīviem līdzekļiem. Tādēļ šo ierobežojumu faktiskais pamatojums un samērīgums ir jāpārbauda katras valsts gadījumā, ņemot vērā visus lietas faktiskos un juridiskos apstākļus.

Komisija līdz šim ir pieņēmusi zināšanai divu veidu iegādes maksimālās vērtības ierobežošanas pasākumus valstu tiesību aktos. Dažās dalībvalstīs ir nepieciešama īpaša regulatora atļauja iegādei, kas pārsniedz noteiktu lielumu. Citas dalībvalstis ir ieviesušas vai apstiprinājušas jau esošos absolūtos maksimālās vērtības ierobežojumus.

Ja tam pamatā ir likumīgas vispārējās intereses (piemēram, mērķis panākt līdzsvarotāku īpašumtiesību struktūru) un tas atbilst ES pamattiesībām un vispārējiem ES tiesību principiem, piemēram, nediskriminācijas un samērīguma principiem, valstu iegādes maksimālās vērtības ierobežojumi var tikt uzskatīti par saderīgiem ar ES tiesību aktiem. Novērtējums lielā mērā būs atkarīgs arī no tā, vai valsts noteikumi ir balstīti uz objektīviem un precīzi definētiem kritērijiem un vai attiecīgajām privātpersonām ir paredzēti tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

i) *Priekšrocības vietējiem pircējiem*

Pirmpirkuma tiesības un citas priekšrocības vietējiem pircējiem ir īpaši uzmanīgi un rūpīgi jāpārbauda. Vietējo iedzīvotāju priekšrocības varētu būt attiecīgās dalībvalsts pilsoņu priekšrocības. Tādējādi tie varētu radīt slēptu diskrimināciju pilsonības dēļ, ko aizliedz LESD 63. pants (kā arī LESD 49. pants), sniedzot priekšrocības saviem pilsoņiem, – ja ne oficiāli, tad praksē. Patiesībā grūti apstrīdēt faktu, ka lielākā daļa vietējo pircēju ir attiecīgās dalībvalsts pilsoņi, un tādēļ ārzemnieki visticamāk daudz mazāk baudīs vietējiem iedzīvotājiem piešķirtās priekšrocības nekā attiecīgās valsts pilsoņi ([80]). Turklāt jebkurā gadījumā, pat ja tos uzskata par piemērojamiem bez izņēmumiem, šādi pasākumi joprojām ierobežotu kapitāla brīvu apriti un attiecīgā gadījumā brīvību veikt uzņēmējdarbību, jo tie var traucēt vai padarīt mazāk pievilcīgus ieguldījumus lauksaimniecībā izmantojamā zemē personām, kas nav vietējie ([81]).

([78]) Spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 51. punkts.
([79]) Spriedums lietā C-452/01 *Ospelt*, 52. punkts.
([80]) Šajā sakarā skatīt: EST spriedums lietā C-279/93 *Finanzamt Köln-Altstadt v Schumacker*, 28. punkts; spriedums lietā C-513/03, *van Hilten-van der Heijden*, 44. punkts; spriedums lietā C-370/05 *Festersen* 25. punkts; spriedums lietā C-11/07 *Eckelkamp*, 46. punkts (augstāks nodoklis nerezidentiem).
([81]) Par kapitāla aprites ierobežojumu definīciju: EST spriedums lietā C-112/05 *Volkswagen*, 19. punkts; apvienotās lietas C-197/11 un 203/11 *Libert*, 44. punkts; spriedums lieta C-315/02 *Lenz*, 21. punkts.

Lai priekšrocības vietējiem pircējiem būtu saderīgas ar kapitāla brīvas aprites principiem, tām tāpat kā citiem ierobežojumiem ir samērīgi jāīsteno likumīgi mērķi sabiedrības interesēs. Nevar izslēgt, ka dalībvalstis atsaucas uz sabiedriskajām interesēm, kuras EST ir atzinusi par likumīgām, piemēram, palielinot zemes īpašumu apjomu, lai attīstītu dzīvotspējīgas lauku saimniecības vietējās kopienās vai saglabātu pastāvīgu lauksaimniecības kopienu. Šajā līmenī nosacījums ir tāds, ka priekšrocībām ir jāatspoguļo paredzēto mērķu sociālie un ekonomiskie aspekti. Tas varētu būt gadījumā, ja, piemēram, vietējiem lauksaimniekiem tiek piešķirtas pirmpirkuma tiesības, piemēram, lai risinātu zemes īpašumtiesību fragmentāciju, vai vietējiem iedzīvotājiem tiek piešķirtas citas īpašas tiesības, ņemot vērā ar to ģeogrāfisko novietojumu saistītās bažas (piemēram, mazāk attīstīti reģioni).

Vietējo iedzīvotāju priekšrocības, kas nav nepieciešamas izvirzītā mērķa sasniegšanai, acīmredzami nav pamatotas ([82]). Tas jo īpaši izriet no EST judikatūras *Libert* lietā. Šajā gadījumā EST pārbaudīja valsts tiesību normas samērīgumu, saskaņā ar kuru konkrētās pašvaldības zemi varēja iegūt tikai uz šādiem nosacījumiem: pirmkārt, prasība, lai persona, kurai nekustamais īpašums tiek nodots, vismaz sešus gadus pēc kārtas pirms nodošanas ir dzīvojusi mērķa pašvaldībā vai blakus esošajā pašvaldībā; otrkārt, potenciālajam pircējam vai īrniekam nodošanas dienā ir jāveic pasākumi attiecīgajā pašvaldībā, kas aizņem vidēji vismaz pusi darba nedēļas; treškārt, potenciālajam pircējam vai īrniekam jābūt profesionālai, ģimenes, sociālai vai ekonomiskai saiknei ar attiecīgo pašvaldību, kas radusies ilgstošu būtisku apstākļu rezultātā. EST uzskatīja, ka šis valsts regulējums ir nesamērīgs. Tā paskaidroja, ka neviens no šiem nosacījumiem tieši neatspoguļo sociālekonomiskos aspektus, kas saistīti ar dalībvalsts izvirzīto mērķi nekustamā īpašuma tirgū aizsargāt tikai mazāk pārtikušos vietējos iedzīvotājus. Likuma nosacījumus var izpildīt ne tikai mazāk pārtikušie vietējie iedzīvotāji, bet arī citas personas ar pietiekamiem resursiem, kurām tādējādi nav īpašas nepieciešamības pēc sociālās aizsardzības nekustamo īpašumu tirgū. Tādējādi šie nosacījumi pārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai. Turklāt būtu jānorāda, ka bija jāapsver mazāk ierobežojoši pasākumi nekā tie, kas noteikti attiecīgās valsts tiesību aktos ([83]).

j) *Savstarpējības nosacījums*

Dalībvalstis nevar izvirzīt nosacījumu, ka citas dalībvalsts ES pilsoņi var iegādāties lauksaimniecībā izmantojamo zemi šajā valstī tikai tad, ja tās valstspiederīgajiem ir atļauts iegādāties lauksaimniecības zemi šī citas dalībvalsts ES pilsoņa izcelsmes valstī. EST jau sen ir noraidījusi savstarpējības prasību kā nesaderīgu ar ES tiesību principiem. Pienākums ievērot ES tiesību aktus nav atkarīgs no citu dalībvalstu atbilstības šiem tiesību aktiem ([84]). Ja kāda dalībvalsts pārkāpj ES tiesību aktus, jebkurai citai dalībvalstij ir tiesības vērsties EST pret pārkāpēju dalībvalsti (LESD 259. pants). Turklāt Komisija kā Līguma uzraudzītāja uzrauga dalībvalstu atbilstību ES tiesību aktiem un ir pilnvarota uzsākt pārkāpumu procedūras, vajadzības gadījumā vēršoties pret pārkāpēju dalībvalsti EST.

5. **Nobeiguma piezīmes**

No iepriekš minētā izriet, ka saskaņā ar ES tiesību aktiem dalībvalstis var ņemt vērā likumīgas politikas problēmas. Tās var noteikt saviem lauksaimniecības zemes tirgiem piemērotu politiku. EST ir atzinusi vairākus lauksaimniecības politikas mērķus, kas var pamatot pamatbrīvību ierobežojumus. Galvenais nosacījums ir tas, ka mērķiem ir jābūt skaidri noteiktiem un ka izvēlētajiem instrumentiem ir jābūt samērīgiem ar šiem mērķiem tādā nozīmē, ka tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, un nav diskriminējoši.

Komisijai kā Līgumu uzraudzītājai ir pienākums nodrošināt valstu pasākumu atbilstību ES tiesību aktiem. Komisijas dienesti arī turpmāk ir pieejami, lai palīdzētu dalībvalstu iestādēm nodrošināt valstu tiesību aktu atbilstību ES tiesību aktiem. Kā pirmais pasākums 2017. gada novembrī ir ieplānota tikšanās ar dalībvalstu ekspertiem, lai iesniegtu un

([82]) Piemēram, EST noraidīja īpašas tiesības pircējiem ar "pietiekamu saikni ar komūnu" ilgtermiņa "profesionālā, ģimenes, sociālā vai ekonomiskā saiknes" izpratnē, kas bija paredzēta mazāk turīgo vietējo iedzīvotāju aizsardzībai nekustamā īpašuma tirgū. EST to paskaidroja, norādot, ka šādus nosacījumus var izpildīt ne tikai mazāk pārtikušie vietējie iedzīvotāji, bet arī citas personas ar pietiekamiem resursiem, kurām nav īpašas vajadzības pēc sociālās aizsardzības nekustamā īpašuma tirgū (apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11 *Eric Libert*, 54.–56. punkts).

([83]) EST, apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11 *Eric Libert*, 54.–56. punkts.

([84]) Spriedums lietā C-118/07 Komisija/Somija, 48. punkts; spriedums lietā C-266/03 Komisija/Luksemburga, 35. punkts: "dalībvalsts, lai attaisnotu savu pārkāpumu, nevar atsaukties uz savstarpējības principu un to, ka cita dalībvalsts nav ievērojusi Līguma prasības."

apspriestu šo paziņojumu. Šie kontakti var noderēt dalībvalstīm, lai labāk izprastu un pareizi interpretētu ES tiesību aktus. Tās arī var palīdzēt Komisijas dienestiem labāk izprast konkrētos apstākļus katrā valstī. Turklāt Komisija ir iecerējusi turpināt palīdzēt dalībvalstīm apmainīties ar paraugpraksi lauksaimniecības zemes tirgu regulēšanā.

PIELIKUMS

1. attēls

Zemes nomas līmenis kā zemes cenu indikators [1]

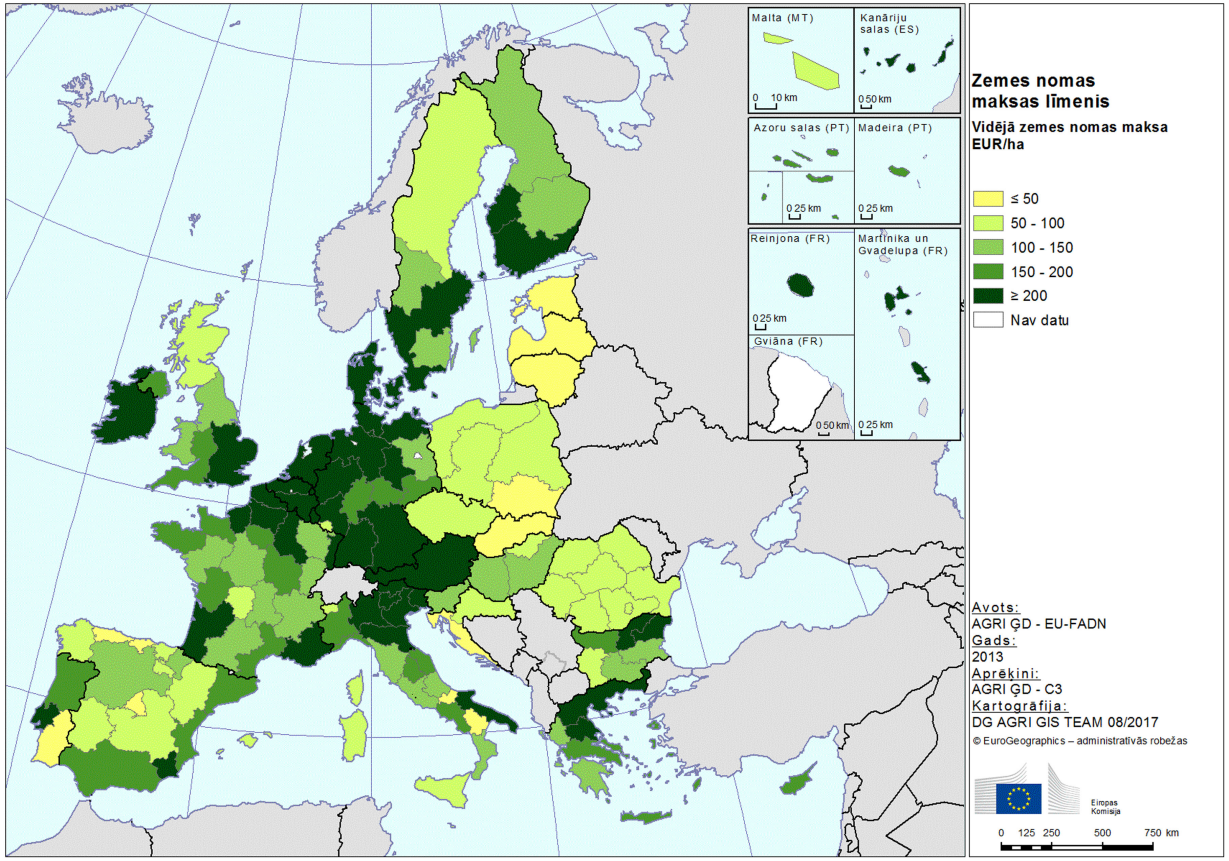

Avots: Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD, pamatojoties uz lauku saimniecību grāmatvedības datu tīklu.

[1] Par zemes maksas tuvāko aizstājējvērtību parasti uzskata ikgadējo nomas maksu, ko lauksaimnieki maksā par vienu hektāru zemes. Kartē redzams, ka zemes nomas maksas līmenis ES reģionos ievērojami atšķiras ne tikai atkarībā no piedāvājuma un pieprasījuma faktoriem, bet arī no kopējā cenu līmeņa (pirktspējas) atšķirībām starp valstīm un normatīvās vides atšķirībām. 2013. gadā augstākā vidējā zemes nomas maksa par hektāru bija Kanāriju salās un Nīderlandē (attiecīgi aptuveni EUR 1 300 un EUR 780). Arī Hamburgas reģionā (EUR 670) un Dānijā (EUR 610) zemes nomas maksa bija ļoti augsta. No otras puses, nomas maksas īpatsvars Latvijā un Igaunijā bija zems (zem EUR 30 par hektāru), arī daudzos reģionos ar nelabvēlīgiem apstākļiem intensīvai lauksaimnieciskajai ražošanai – lauku saimniecību grāmatvedības datu tīkls (ES-FADN), kas minēts 1. un 2. attēlā, apkopo ikgadējos datus par lauku saimniecību aktīvu (ieskaitot zemi/-es) vērtību un nomas maksu 87 000 atlasītās lauku saimniecībās, kas orientētas uz tirgu, visā ES. *Eurostat* ikgadējais valsts datu apkopojums par zemes cenām un nomu pašlaik tiek veidots.

2. attēls

Ilgtermiņa izmaiņas zemes vērtībā/ha (vidēji EUR) [1]

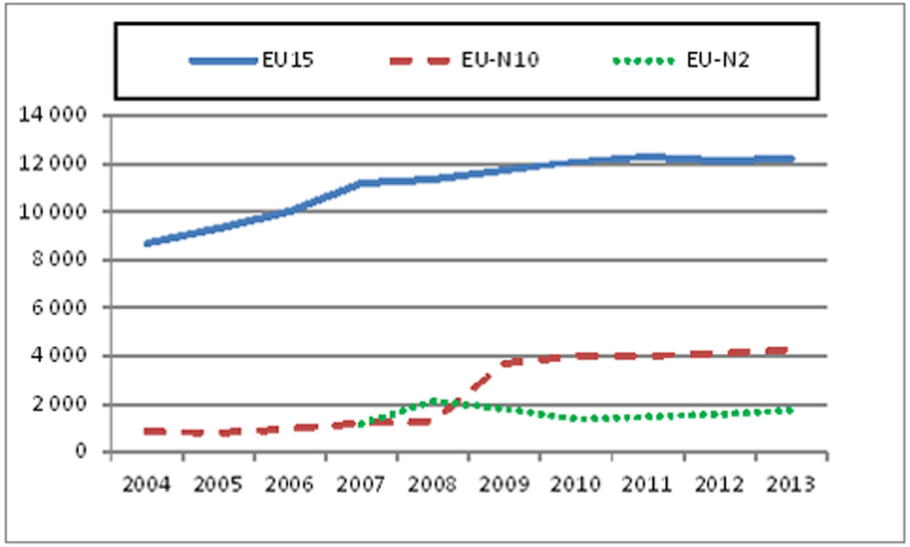

Avots: Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD, pamatojoties uz lauku saimniecību grāmatvedības datu tīklu.

---

[1] "Zemes vērtība" tiek mērīta pēc zemes noslēguma novērtējuma; "ha" ir izteikts atbilstīgi zemes īpašnieka apsaimniekotai zemei); "ES-N 10" ir desmit valstis, kas 2004. gadā pievienojās Savienībai (Kipra, Čehijas Republika, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Malta, Polija, Slovākija un Slovēnija); "ES-N 2" valstis, kuras pievienojās 2007. gadā (Bulgārija un Rumānija).

EIROPAS PĀRTIKAS NEKAITĪGUMA IESTĀDE

Tīkls starp organizācijām, kuru darbības sfēra ietilpst Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) misijas jomā

(2017/C 350/06)

Regulas (EK) Nr. 178/2002 ([1]) 36. panta 2. punktā ir minēts, ka "valde pēc izpilddirektora priekšlikuma izstrādā publiski pieejamu sarakstu, kurā iekļauj kompetentās organizācijas, ko izraudzījušās dalībvalstis un kas individuāli vai tīklā var palīdzēt Iestādei īstenot tās misiju".

Šo sarakstu *EFSA* valde pirmoreiz izstrādāja 2006. gada 19. decembrī, un kopš tā laika

i) pēc *EFSA* izpilddirektora priekšlikumiem to regulāri atjaunina, ņemot vērā dalībvalstu pārskatus vai priekšlikumus par no jauna norīkotām organizācijām (saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 2230/2004 ([2]) 2. panta 4. punktu);

ii) to publisko *EFSA* tīmekļa vietnē, kur ir pieejams kompetento organizāciju atjauninātс saraksts;

iii) tas ir pieejams organizācijām, izmantojot meklēšanas rīku saistībā ar 36. pantu, kā arī nodrošina kontaktinformāciju un ziņas par organizāciju īpašām kompetenču jomām.

Attiecīgā informācija ir pieejama šādās *EFSA* tīmekļa vietnes saitēs:

i) jaunākie grozījumi kompetento organizāciju sarakstā, ko *EFSA* valde veica 11.10.2017.: http://www.efsa.europa.eu/en/events/event/171011-1;

ii) kompetento organizāciju aktuālais saraksts: http://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/assets/art36listg.pdf; un

iii) meklēšanas rīks saistībā ar 36. pantu: http://www.efsa.europa.eu/art36/search

EFSA regulāri atjaunina šo paziņojumu, jo īpaši attiecībā uz tīmekļa vietņu saitēm.

Lai saņemtu sīkāku informāciju, rakstiet uz Cooperation.Article36@efsa.europa.eu.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Regula (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.).

([2]) Komisijas 2004. gada 23. decembra Regula (EK) Nr. 2230/2004 par Regulas (EK) Nr. 178/2002 izpildes kārtību attiecībā uz organizāciju tīklu, kas darbojas jomās, kas ietilpst Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes kompetencē (OV L 379, 24.12.2004., 64. lpp.).

EIROPAS POLITISKO PARTIJU UN EIROPAS POLITISKO FONDU IESTĀDE

Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu iestādes Lēmums

(2017. gada 18. jūlijs)

reģistrēt Eiropas Demokrātisko partiju

(Autentisks ir tikai teksts angļu valodā)

(2017/C 350/07)

EIROPAS POLITISKO PARTIJU UN EIROPAS POLITISKO FONDU IESTĀDE,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra Regulu (ES, Euratom) Nr. 1141/2014 par Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansēšanu ([1]) un jo īpaši tās 9. pantu,

ņemot vērā pieteikumu, kas saņemts no Eiropas Demokrātiskās partijas,

tā kā:

(1) Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu iestāde ("Iestāde") 2017. gada 31. maijā saņēma no Eiropas Demokrātiskās partijas ("pieteikuma iesniedzējs") pieteikumu reģistrēt to kā Eiropas politisko partiju saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) Nr. 1141/2014 8. panta 1. punktu un 2017. gada 23. jūnijā, 2017. gada 5. jūlijā un 2017. gada 11. jūlijā – pieteikumu papildinošus dokumentus.

(2) Pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis dokumentus, kas apliecina, ka tas atbilst Regulas (ES, Euratom) Nr. 1141/2014 3. pantā paredzētajiem nosacījumiem, deklarāciju minētās regulas pielikumā norādītajā formā un pieteikuma iesniedzēja statūtus, kuros ir noteikumi, kas prasīti minētas regulas 4. pantā.

(3) Pieteikumam saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) Nr. 1141/2014 15. panta 2. punktu ir pievienots arī notāra *Dimitri Cleenewerck de Crayencour* paziņojums, kurā ir apliecināts, ka pieteikuma iesniedzēja mītne ir Beļģija un ka tā statūti atbilst dalībvalsts tiesību aktu attiecīgajiem noteikumiem.

(4) Pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis papildu dokumentus saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES, Euratom) 2015/2401 ([2]) 1. un 2. pantu.

(5) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) Nr. 1141/2014 9. pantu Iestāde ir izskatījusi pieteikumu un iesniegtos apliecinošos dokumentus un uzskata, ka pieteikuma iesniedzējs atbilst minētās regulas 3. pantā paredzētajiem reģistrācijas nosacījumiem un ka statūtos ir noteikumi, kas prasīti minētās regulas 4. pantā,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Eiropas Demokrātiskā partija tiek reģistrēta kā Eiropas politiskā partija.

Tā iegūst juridiskas personas statusu dienā, kad šo lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā paziņošanas dienā.

([1]) OV L 317, 4.11.2014., 1. lpp.
([2]) Komisijas 2015. gada 2. oktobra Deleģētā regula (ES, Euratom) 2015/2401 par Eiropas politisko partiju un fondu reģistra saturu un darbību (OV L 333, 19.12.2015., 50. lpp.).

3. pants

Šis lēmums ir adresēts:

European Democratic Party
Rue de l'Industrie/Nijverheidsstraat 4
1000 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Briselē, 2017. gada 18. jūlijā

Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu iestādes vārdā –

direktors

M. ADAM

PIELIKUMS

Parti Démocrate européen

Statuts

Adoptés le 13 juillet 2004

Modifiés par le Congrès de Bruxelles, le 11 décembre 2014

PRÉAMBULE

Sur la base,

— d'un engagement pour une Europe de plus en plus intégrée politiquement, et de la construction d'une Union démocratique, libre et solidaire ;

— de la volonté conjointe de construire une vision politique claire pour un futur commun avec pour but ultime la construction d'une Europe politique qui serait également une 'Europe de solidarité';

— du soutien nécessaire des institutions européennes comme clé pour construire le futur de l'Union européenne ;

— du projet pour une Europe en paix et prospère fondée sur les valeurs partagées de paix, de liberté, de démocratie, de solidarité et d'éducation ;

nous établissons le Parti Démocrate européen.

Par cet accord, les partis des pays, des nationalités historiques et des régions de l'Union européenne qui partagent des valeurs communes et les principes indiqués dans ce préambule composent 'le Parti Démocrate européen (PDE)'.

STATUTS DU PARTI DÉMOCRATE EUROPÉEN

TITRE I DÉNOMINATION, SIÈGE, BUT, DURÉE

Article 1er : Dénomination

Une association internationale sans but lucratif est constituée entre les signataires sous la dénomination 'Parti Démocrate européen'.

L'association se réserve le droit d'utiliser la dénomination abrégée 'PDE' ou 'EDP' dans tous les actes, factures, annonces, publications et autres documents émanant de l'association, ces abréviations pouvant être utilisées séparément.

L'association est régie par les dispositions du titre III de la loi du 27 juin 1921 sur les associations sans but lucratif, les associations internationales sans but lucratif et les fondations.

Article 2 : Siège social

Le siège social de l'association est fixé à Bruxelles, rue de l'Industrie, 4, dans l'arrondissement judiciaire de Bruxelles.

Le Conseil est habilité à modifier l'adresse du siège social.

Article 3 : Langues officielles

Les langues des partis membres du Parti démocrate européen sont langues officielles. Les langues de travail du Parti Démocrate européen sont le français, l'italien, l'anglais et l'allemand. Les documents officiels sont traduits dans les langues de travail.

Article 4 : But

Sans but lucratif, le Parti Démocrate européen a pour but exclusif :

— d'assurer une collaboration étroite et permanente entre ses membres dans le but d'atteindre leurs objectifs ;

— promouvoir et organiser des initiatives au niveau européen avec l'implication de ses membres ;

— soutenir et coordonner les actions des partis membres lors des élections au Parlement européen ;

— développer des relations de travail étroites entre et au sein des partis membres, leurs groupes parlementaires, européen, nationaux et régionaux, les groupes dans les autres assemblées parlementaires et les partis qui ont la même plateforme politique en dehors de l'Union européenne ;

— poursuivre ses actions dans le but de l'unification fédérale et l'intégration de l'Europe ;

— soutenir pleinement la représentation des intérêts régionaux et locaux et l'application adéquate du principe de subsidiarité y compris dans le cadre de chaque Etat membre.

Le Parti Démocrate européen mène des actions et conduit toutes les activités, à la fois en Belgique et à l'étranger, qui augmente ou font la promotion, directement ou indirectement, de ses buts et objectifs.

Le PDE cherche une position commune entre ses membres sur tous les sujets importants concernant l'Union européenne. En outre, il informe l'opinion publique et l'implique dans la création d'une Europe unie.

À travers leurs actions régionales et nationales, les partis membres soutiennent les positions défendues par le PDE dans le cadre de l'Union européenne. Dans le contexte des actions nationales et régionales, les partis membres peuvent conserver leur nom, leur identité et leur autonomie.

En vue de la réalisation de son but, l'association peut, à titre gratuit ou à titre onéreux, recevoir, céder, en pleine propriété ou autrement, tous immeubles.

Elle peut accomplir tous les actes se rapportant directement ou indirectement à son but et notamment :

— poser tous les actes de gestion de son patrimoine en conformité avec son but ;

— prêter son concours et s'intéresser à toute activité en conformité avec son but.

Article 5 : Relation avec le(s) groupe(s) au Parlement européen.

Le Parti Démocrate européen peut former une alliance avec d'autres partis européens afin de constituer un (ou des) groupe(s) efficace(s) pour promouvoir ses valeurs au sein du Parlement européen et dans les autres institutions ou organes européens.

À cet égard,

tous les députés représentants des partis membres, ou membre(s) seul(s) doivent siéger au sein du (des) groupe(s) défini(s) par les instances compétentes ;

les chefs de délégations des différents partis membres nouent des relations étroites, ont des réunions régulières afin de décider les positions communes et d'assurer la cohérence des positions du PDE au sein du (des) groupe(s) parlementaire(s).

Article 6 : Durée

L'association est constituée pour une durée indéterminée.

TITRE II AFFILIATION

Article 7 : Membres

Le nombre de membres est illimité, mais ne peut être inférieur à trois.

Sont membres fondateurs de l'association : les comparants au présent acte agissant ès qualité.

Sont membres de l'association : les membres qui seront admis par le Conseil.

Les membres de l'association sont divisés en six catégories : les partis membres, les membres individuels, les membres affiliés, les membres observateurs, les personnes physiques et les associations.

1. Les partis membres sont des partis nationaux et/ou régionaux établis dans les Etats membres, les nationalités historiques et les régions de l'Union européenne, qui ont signé les statuts et partagent les buts et les objectifs du PDE. Ils sont soit membres fondateurs ou membres admis au parti après son établissement, en accord avec les règles posées par ces statuts.

2. Les membres individuels sont des membres des institutions et organes européens prévus par les traités, des Parlements nationaux, des assemblées régionales et locales. Ils sont soit membres fondateurs ou membres admis au parti après son établissement, en accord avec les règles posées par ces statuts.

3. Le statut de membre affilié peut être donné aux partis européens des pays non membres de l'Union européenne, mais qui partagent les objectifs du PDE ainsi que le manifeste.

4. Le statut de membre observateur peut être donné aux partis des Etats non membres de l'Union européenne qui partagent les objectifs du PDE, ainsi que le manifeste.

5. Les personnes physiques adhérentes des partis membres sont membres de droit. Les personnes physiques non adhérentes d'un parti membre et ayant acquitté une cotisation dont le montant est fixé par la Présidence sont membres après admission par le Conseil dès lors qu'elles ne sont pas adhérentes d'un parti politique national, régional ou local membre d'un autre parti ou groupe au Parlement européen.

6. Les associations sans but lucratif ayant acquitté une cotisation dont le montant est fixé par la Présidence sont membres après admission par le Conseil.

Les parlementaires européens adhérents au PDE qui ne sont pas affiliés à un parti national membre du PDE peuvent se constituer en association sans but lucratif sous le régime juridique d'un Etat membre de l'Union européenne, pour adhérer conformément à ce qui est disposé par l'art. 8.

Les membres s'engagent à ne poser aucun acte contraire au but social de l'association ou à ne porter aucun préjudice à cette dernière de quelque façon que ce soit.

Article 8 : Admission

Les partis, les personnes et les associations constituées conformément à l'article 7 souhaitant rejoindre le PDE et qui remplissent les conditions énoncées dans ces statuts doivent faire acte de candidature auprès de la Présidence.

La Présidence rédige un rapport sur l'admissibilité du parti, de la personne ou de l'association et fait des recommandations au Conseil, qui statue sur l'admission à la majorité des deux tiers.

Article 9 : Décès, démission, exclusion

Le décès du membre, s'il s'agit d'une personne physique, ou sa dissolution, s'il s'agit d'une personne morale, entraîne de plein droit la perte de la qualité de membre.

Le statut de membre prend également fin en cas de démission écrite présentée au Conseil. Le statut de membre prend fin aussi si le Conseil décide d'exclure un membre à la majorité des deux tiers des votes, sur les recommandations de la Présidence.

Les membres peuvent être exclus du parti pour une des raisons suivantes :

— lorsqu'ils manquent au respect des statuts du PDE ou au règlement intérieur ;

— lorsqu'ils manquent au respect des décisions prises par une instance du PDE, en accord avec ces statuts ;

— lorsqu'ils ne respectent plus les conditions d'éligibilité ;

— lorsqu'ils agissent d'une manière qui agit au détriment des intérêts et des valeurs du Parti Démocrate européen.

La personne physique ou morale qui a perdu la qualité de membre, ainsi que les héritiers ou ayant droit du membre décédé, s'il s'agit d'une personne physique, ou du membre dissout, s'il s'agit d'une personne morale, n'ont aucun droit sur le fonds social.

Ils ne peuvent réclamer ou requérir, ni relevé, ni reddition de compte, ni apposition de scellés, ni inventaires.

Article 10 : Cotisation

Une cotisation est demandée aux membres. Son montant est arrêté par la Présidence.

Article 11 : L'Institut des Démocrates européens

L'Institut des Démocrates européens (IED) est la fondation politique au niveau européen affiliée au PDE. Dans le respect des buts et des valeurs fondamentales défendus par l'Union européenne, il soutient et complète les objectifs du PDE. L'IED a une personnalité juridique distincte du PDE.

Article 12 : Les Jeunes Démocrates européens

Les Jeunes Démocrates européens (JDE) sont l'organisation jeune officiellement reconnue par le PDE. Ils collaborent étroitement à la réalisation des buts politiques du PDE. Les JDE désignent leurs organes de façon autonome, conformément à leurs statuts.

TITRE III ORGANES

Article 13

Les organes du Parti démocrate européen sont :

— le Conseil ;

— la Présidence.

I. **LE CONSEIL ou assemblée générale**

Article 14 : Composition

Le Conseil comprend les membres suivants :

— les délégués des partis membres ;

— les membres individuels ;

— les délégués des membres affiliés ;

— les délégués des membres observateurs ;

— les membres de la Présidence.

La répartition des délégués est déterminée par la Présidence dans le souci de la juste représentativité des membres du PDE.

Article 15 : Attributions

Le Conseil a les pouvoirs les plus étendus en vue de réaliser le but de l'association.

Par ailleurs, le Conseil a les pouvoirs qui lui sont spécialement attribués par les présents statuts. Il :

— est responsable de la cohérence globale de l'action politique pour mettre en œuvre le programme politique du PDE ;

— nomme et révoque les membres de la Présidence ;

— décide des règles d'adhésion et du statut d'observateur ;

— approuve les adhésions et les exclusions, sur le rapport de la Présidence ;

— adopte et amende le règlement intérieur, sur proposition du (des) Président(s) ;

— approuve le budget et les comptes annuels ;

— approuve les modifications statutaires et peut prononcer la dissolution volontaire de l'association.

Article 16 : Convocation et tenue des réunions

Le Conseil est convoqué par la Présidence au moins deux fois par an et chaque fois que l'intérêt de l'association l'exige.

Une session extraordinaire du Conseil peut être convoquée à la requête de la majorité simple des partis membres du PDE.

Les délégués des partis membres et affiliés et les membres individuels disposent d'un vote chacun. Les décisions et les délibérations du Conseil sont valides lorsque au moins un tiers de ses membres sont présents.

Les décisions sont prises à la majorité simple des délégués présents et participant au vote, à moins que cela soit spécifié différemment dans les statuts.

Lorsque moins d'un tiers des délégués sont présents, le Conseil peut, à la majorité simple des membres présents, convoquer une deuxième réunion qui doit se tenir au moins deux semaine plus tard. Le quorum n'est pas requis pour les décisions adoptées à une deuxième réunion de ce type.

Un membre du Conseil peut se faire représenter par un autre membre du Conseil qui ne peut être porteur de plus d'une procuration à la fois.

Les résolutions sont consignées dans un registre signé par le Président du Conseil et un autre de ses membres et est conservé au siège social de l'association.

Article 17 : La Convention

Avant les élections européennes, le Conseil se réunit en Convention. Celle-ci fixe les principales orientations et le programme politique du PDE.

Elle adopte le manifeste électoral et désigne le candidat à la présidence de la Commission européenne.

II. **LA PRESIDENCE**

Article 18 : Composition

La Présidence est constituée de :

— le(s) Président(s) ;

— le(s) Président(s) d'honneur ;

— le(s) Vice(s)-Président(s) ;

— un représentant par délégation nationale représentée par au moins un membre au Parlement européen ;

— le(s) secrétaire(s) général(aux) ;

— Les secrétaires généraux adjoints ;

— le Trésorier ;

— le Délégué général ;

— deux représentants des organes européens choisis par le Conseil.

Les membres de la Présidence sont élus par le Conseil pour une durée de deux ans, leur mandat est renouvelable.

Article 19 : Attributions

L'association est administrée par la Présidence qui se réunit autant de fois que l'intérêt de l'association l'exige. Elle a les pouvoirs les plus étendus pour l'administration et la gestion de l'association.

Elle peut prendre des décisions et agir dans toutes les matières qui sont nécessaires ou utiles à la réalisation du but de l'association, à l'exclusion des pouvoirs qui relèvent de la compétence exclusive du Conseil.

Elle peut notamment sans que cette énumération soit limitative :

— prendre toutes les mesures nécessaires à la mise en œuvre du programme politique du PDE ;

— décider de toutes opérations afférentes à l'objet social ;

— faire et passer tout contrats, transiger, compromettre, acquérir, échanger, vendre tous biens meubles et immeubles, hypothéquer, emprunter, conclure des baux de longue durée, accepter tous legs, subsides, donations et transferts, renoncer à tous droits réels ou autres ;

— recevoir et retirer toutes sommes et valeurs consignées ou non, ouvrir tous comptes auprès des organismes financiers, effectuer sur lesdits comptes toutes opérations et notamment tout retrait de fonds par chèque, ordre de virement ou de transfert ou tout autre mandat de paiement, prendre en location tout coffre de banque, payer toutes sommes dues par l'association.

La Présidence représente l'association dans tous les actes judiciaires et extrajudiciaires. Représentée par le(s) Président(s), elle agit comme demandeur ou défendeur dans toutes les actions judiciaires et décide d'user ou non des voies de recours.

Pour les actes qui engagent l'association, autres que ceux de gestion journalière, la Présidence est représentée, à moins d'une délégation spéciale, par le(s) Président(s), le(s)quel(s) n'aura(ont) pas à justifier de ses (leurs) pouvoirs à l'égard des tiers.

Le(s) Président(s) aura(ont) la faculté de délégation spéciale.

Les membres de la Présidence peuvent être révoqués à tout moment par le Conseil à la majorité des deux-tiers des membres présents ou représentés. En cas de révocation, démission ou décès de l'un d'entre eux, le Conseil devra être convoqué, s'il y a lieu, pour désigner un nouveau membre de la Présidence parmi les candidats proposés par le ou les parti(s) membre(s) ou par le ou les parti(s) affilié(s), dont l'ancien membre est issu.

Article 20 : Le Président

Il pourra être nommé un ou plusieurs Présidents. Son (leur) mandat dure deux ans, il est renouvelable.

Sans préjudice des dispositions de l'article 19 des statuts, le(s) Président(s) :

— représente(nt) le parti, aussi bien à l'intérieur qu'à l'extérieur ;

— préside(nt) le Conseil, et la Présidence. Dans l'éventualité d'autres engagements, le(s) Président(s) délègue(nt) cette charge à l'un de ses vice-présidents ;

— peut (peuvent) créer tout poste nécessaire au bon fonctionnement de l'association, et déléguer ses (leurs) pouvoirs dans le cadre de sa (leur) mission sans que cette délégation ne puisse être générale.

Article 21 : Le Secrétaire général

Il pourra être nommé un ou plusieurs secrétaire(s)-général(aux), il(s) agira(ont) sur instructions du (des) Président(s). Le mandat du/des Secrétaire(s) général(aux) est de deux ans, renouvelable.

Il(s) supervise(nt) les activités quotidiennes, et met(tent) en œuvre les décisions prises par les organes du parti.

Le(s) Secrétaire général(aux) :

— rédige(nt) l'ordre du jour des réunions des organes du parti arrêté par le(s) Président(s) ;

— supervise(nt) les réunions, leur préparation et la rédaction des comptes rendus ;

— rédige(nt), au début de chaque année, un rapport d'activités. Il(s) prépare(nt) le programme de l'année qui s'ouvre ;

— signe(nt) la correspondance quotidienne ;

— peut(peuvent) nommer, révoquer, destituer tous agents et employés de l'association sur proposition de la Présidence.

La Présidence peut proposer au Conseil de nommer d'autres membres du PDE ou tiers au poste de Secrétaire général adjoint.

Article 22 : Le Délégué général

Un Délégué général peut être nommé par le Conseil sur proposition de la Présidence.

Il assiste le Secrétaire général dans la réalisation des objectifs programmatiques du PDE, en coordonnant les groupes de travail ou commissions thématiques et la rédaction du programme et du manifeste politiques.

Article 23 : Le Trésorier

Il est chargé de la gestion journalière de l'association dans le respect des normes communautaires et nationales en matière de financement des partis.

Par gestion journalière, il faut entendre les affaires courantes et notamment :

— faire signer, au nom de l'association, tous contrats autres que ceux comportant aliénation immobilière ou constitutions de droits réels immobiliers et ceux relatifs aux emprunts ;

— toucher et recevoir de la Banque Nationale, du Trésor belge, de toutes caisses publiques et de toutes administrations, sociétés ou personnes quelconques, toutes sommes ou valeurs qui pourront être dues à l'association en principal, intérêts et accessoires, pour quelque cause que se soit, retirer toutes sommes ou valeurs consignées, de toute sommes ou valeurs reçues, donner bonne et valable quittance et décharge au nom de l'association, payer en principal, intérêts et accessoires, toutes sommes que l'association pourrait devoir ;

— faire ouvrir au nom de l'association tous comptes en banque ou au service de chèques postaux ;

— signer, négocier, endosser tous effets de paiement, mandats, chèques, traites, billets à ordre, bons de virement et autres documents nécessaires, accepter, avaliser toutes traites, proroger le délai des traites ou effets de paiement échus, faire établir et accepter toute compensation, accepter et consentir toutes subrogations ;

— retirer au nom de l'association, de la poste, de la douane, de toutes messageries et chemins de fer ou recevoir à domicile les lettres, caisses, paquets, colis, recommandés ou non et ceux renfermant des valeurs déclarées, se faire remettre tous dépôts, présenter les connaissements, lettres de voiture et autres documents nécessaires, signer toutes pièces et décharges ;

— dresser tous inventaires des biens et valeurs quelconques pouvant appartenir à l'association ;

— fixer les traitements, remises, salaires, gratifications de tout agent et employé de l'association, ainsi que de toutes autres conditions de leur admission et de leur départ ;

— dans le cadre desdites fonctions, représenter l'association devant toutes administrations publiques ou privées ;

— substituer un ou plusieurs mandataires dans telle parties de ses pouvoirs qu'il détermine et pour la durée qu'il fixe. Le Trésorier est en outre habilité à lier l'association par sa signature dans des affaires relatives à la gestion journalière.

L'exercice comptable se clôt annuellement le trente et un décembre.

Le Trésorier prépare le budget, rédige le rapport annuel couvrant toutes les activités significatives, les dépenses et les recettes de l'association ; il établit également les comptes annuels de l'exercice social écoulé.

Le(s) Président(s) propose(nt) le budget à la fin de chaque année.

La Présidence peut proposer au Conseil de mettre en place un comité financier, chargé d'assister le Trésorier dans sa tâche.

TITRE IV CONTROLE DE L'ASSOCIATION

Article 24 : Contrôle financier

Si cela est requis par la loi, le contrôle de la situation financière de l'association, des comptes annuels et de la régularité des informations que doivent contenir les comptes annuels est confié à un ou plusieurs commissaires.

Les commissaires sont nommés par le Conseil parmi les membres, personnes physiques ou personnes morales, de l'Institut des réviseurs d'entreprises. Les commissaires sont désignés pour une période de trois ans renouvelable. Leur rémunération est déterminée à l'occasion de leur désignation et pour la durée entière de leur mandat.

Article 25 : Conflit d'intérêts

Si un administrateur a, directement ou indirectement, un intérêt opposé de nature patrimoniale ou non à une décision ou à une opération relevant du conseil d'administration, il doit le communiquer aux autres administrateurs avant la délibération au conseil d'administration.

L'administrateur ayant un intérêt opposé se retire de la réunion et ne prend pas part à la délibération et au vote relatif à la décision ou opération en question.

TITRE V DISSOLUTION ET LIQUIDATION

Article 26

L'association peut être dissoute volontairement, à la majorité de quatre cinquièmes, par une décision du Conseil conformément à ce que prévoit la loi ou par une décision judiciaire.

Article 27

En cas de dissolution volontaire, un ou plusieurs liquidateurs sont nommés par l'assemblée générale qui fixe leurs pouvoirs et émoluments et le mode de liquidation des dettes et de réalisation de biens.

Article 28

En cas de dissolution volontaire ou judiciaire, à quelque moment et pour quelque cause que ce soit, l'actif social restant net, et après acquittement des dettes et apurement des charges, sera affecté à une œuvre de but et d'objet analogue à ceux de la présente association, qui sera déterminée par le Conseil à l'unanimité des membres présents. A défaut de cette unanime décision de l'assemblée générale à cet égard dans les trois mois de la dissolution, ladite affectation se fera autant que possible, dans les limites de but et d'objet ci-dessus indiqués.

TITRE VI DISPOSITION GENERALE

Article 29

Pour tout ce qui n'est pas prévu aux présents statuts, il est référé au règlement intérieur ou à la loi.

TITRE VII DISPOSITIONS TRANSITOIRES ET FINALES

Article 30

L'exercice social commence le premier janvier pour se terminer le trente et un décembre de chaque année.

Exceptionnellement le premier exercice social commence ce jour pour se terminer le trente et un décembre deux mil quatre.

Article 31

Il reviendra aux Présidents, après avoir entendu les représentants légaux des partis membres, d'arrêter la représentativité relative, au plan financier, des différents partis membres.

DONT ACTE

Fait et passé à Bruxelles, date que dessus,

Et lecture intégrale et commenté faite les comparants ont signé avec nous Notaire.

Annexes :

— Liste des membres

— Logo

Annexe 1

Liste des membres au 31 mai 2017

1/ Partis membres

Allemagne
— Freie Wähler (FW)

Chypre
— Symmaxia Politon (SP)

Croatie
— Narodne stranke – Reformisti (NS)

France
— Mouvement Démocrate (MoDem)

Grèce
— Enosi Kentroon (EK)

Italie
— PDE Italia

Pays basque
— Euzko Alderdi Jeltzalea (EAJ-PNV)

Canaries
— Coalicíon Canaria (CC)

Pologne
— Stronnictwo Demokratyczne (SD)

Portugal
— Partido Democratico Republicano (PDR)

Slovaquie
— Europska Demokraticka Strana (EDS)

2/ Membres individuels

Belgique
— Gérard Deprez, député européen

France
— Jean-Marie Cavada, député européen

Irlande
— Marian Harkin, députée européenne

Slovaquie
— Alena Bašistová, députée nationale

Slovénie
— Ivo Vajgl, député européen

3/ Membre affilié

Saint-Marin
— Repubblica Futura (RF)

4/ Association

Roumanie
— Asociația Italienilor Din România (ROASIT)

Liste nominative des élus (*)

Allemagne
— Ulrike Müller, députée européenne, élue du parti *Freie Wähler*.

Belgique
— Gérard Deprez, député européen, membre individuel.

Chypre
— Yiorgos Lillikas, député national (Nicosia District), président du parti *Citizens' Alliance*.

(*) *La liste inclut seulement les élus appartenant au niveau supérieur de représentativité (MEP > MP > MRP).*

— Pavlos Mylonas, député national (Limassol District), élu du parti *Citizens' Alliance*.

— Anna Theologou, députée nationale (Ammohostos-Famagusta District), élu du parti *Citizens' Alliance*.

Croatie

— Darinko Dumbovic, député national, élu du parti *NS – Reformisti*.

Espagne / Pays basque

— Izaskun Bilbao Barandica, députée européenne, élue du parti *Partido Nacionalista Vasco*.

France

— Jean-Marie Cavada, député européen, membre individuel.

— Nathalie Griesbeck, députée européenne, élue du parti *Mouvement Démocrate*.

— Robert Rochefort, député européen, élu du parti *Mouvement Démocrate*.

Grèce

— Vasilis Leventis, député national, président du parti *Enosi Kentroon*.

— Ioannis Saridis, député national, élu du parti *Enosi Kentroon*.

— Theodora Megaloikonomou, députée nationale, élue du parti *Enosi Kentroon*.

— Anastasios Megalomystakas, député national, élu du parti *Enosi Kentroon*.

— Aristidis Fokas, député national, élu du parti *Enosi Kentroon*.

— Dimitrios Kavadellas, député national, élu du parti *Enosi Kentroon*.

— Georgios Katsiantonis, député national, élu du parti *Enosi Kentroon*.

— Marios Georgiadis, député national, élu du parti *Enosi Kentroon*.

Irlande

— Marian Harkin, députée européenne, membre individuelle.

Italie

— Franco Bruno, député national, élu du parti *PDE Italia*.

— Giovanni Palladino, député national, élu du parti parti *PDE Italia*.

— Pino Pisicchio, député national, élu du parti parti *PDE Italia*.

— Gianluca Susta, sénateur national, élu du parti parti *PDE Italia*.

Portugal

— António Marinho e Pinto, député européen, président du parti *Partido Democrático Republicano*.

Roumanie

— Andi Grosaru, député national, élu du parti ROASIT.

Slovaquie

— Alena Bašistová, députée nationale, membre individuelle

Slovénie

— Ivo Vajgl, député européen, membre individuel.

Annexe 2

Logo

V

(Atzinumi)

ADMINISTRATĪVAS PROCEDŪRAS

EIROPAS KOMISIJA

UZAICINĀJUMS IESNIEGT PIETEIKUMUS RĪCĪBAI "EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTA" – EAC/A01/2017

(2017/C 350/08)

1. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu 445/2014/ES ([1]), kas grozīts ar Lēmumu (ES) 2017/1545 ([2]), Eiropas Komisijas Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts izsludina uzaicinājumu iesniegt pieteikumus 2024. gada Savienības rīcībai "Eiropas kultūras galvaspilsēta" pilsētām EBTA/EEZ dalībvalstīs, kandidātvalstīs un iespējamajās ES kandidātvalstīs, kuras šā uzaicinājuma publicēšanas dienā piedalās programmā "Radošā Eiropa".

2. Šā uzaicinājuma mērķis ir izraudzīties vienu no šīm pilsētām par Eiropas kultūras galvaspilsētu 2024. gadā.

3. Rīcības "Eiropas kultūras galvaspilsēta" mērķi ir aizsargāt un veicināt kultūru daudzveidību Eiropā un uzsvērt to kopīgās iezīmes, kā arī vairot iedzīvotāju piederības apziņu kopējai kultūras telpai un veicināt kultūras ieguldījumu pilsētu ilgtermiņa attīstībā. Par Eiropas kultūras galvaspilsētu izraudzītā pilsēta organizēs pasākumus, kas palīdzēs palielināt kultūras piedāvājuma klāstu, daudzveidību un uzsvērt Eiropas dimensiju, paplašināt piekļuvi kultūras dzīvei un veicināt dalību tajā, uzlabot kultūras nozaru potenciālu un tās saiknes ar citām jomām, kā arī ar kultūras palīdzību uzlabot pilsētas tēlu starptautiskā mērogā.

4. Sīkāka informācija, finansēšanas nosacījumi un pieteikuma veidlapa ir atrodama uzaicinājuma pilnajā tekstā:

   https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/calls/2017-eac-a01_en.

   Pilnajā tekstā sniegts pārskats par atbilstības, izslēgšanas un piešķiršanas kritērijiem, kuri tiks piemēroti pieteikumu vērtēšanā, kā arī informācija par atlases procedūru. Pieteikumiem jāatbilst visām prasībām, kas izklāstītas uzaicinājuma pilnajā tekstā.

5. Pieteikumi jānosūta uz adresi, kas norādīta uzaicinājuma pilnajā tekstā, ne vēlāk kā 2018. gada 10. oktobrī.

([1]) OV L 132, 3.5.2014., 1. lpp.
([2]) OV L 237, 15.9.2017., 1. lpp.

PROCEDŪRAS, KAS SAISTĪTAS AR KONKURENCES POLITIKAS ĪSTENOŠANU

EIROPAS KOMISIJA

Iepriekšējs paziņojums par koncentrāciju

(Lieta M.8634 – *ATP* / *OTPP* / *Copenhagen Airports*)

Lieta, kas pretendē uz vienkāršotu procedūru

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2017/C 350/09)

1. Komisija 2017. gada 10. oktobrī saņēma paziņojumu par ierosinātu koncentrāciju, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ([1]) 4. pantu.

Šis paziņojums attiecas uz šādiem uzņēmumiem:

— *Arbejdsmarkedets Tillaegspension* (*ATP*, Dānija),

— *Ontario Teacher's Pension Plan Board* (*OTPP*, Kanāda),

— *Copenhagen Airports A/S* (*CPH*, Dānija).

ATP un *OTPP* Apvienošanās regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē iegūst pilnīgu kontroli pār *CPH*.

Koncentrācija tiek veikta, iegādājoties daļas.

2. Attiecīgie uzņēmumi veic šādu uzņēmējdarbību:

— *ATP*: Dānijas valsts pensiju pārvaldītājs, kas administrē vairākas labklājības un sociālā nodrošinājuma sistēmas,

— *OTPP*: ieguldījumu pārvaldības organizācija, kas iegulda pensiju plāna aktīvus Ontārio provincē (Kanāda) strādājošo un pensionēto skolotāju uzdevumā,

— *CPH*: Kastrupas un Roskildes lidostu īpašnieks un ekspluatants Dānijā, kuram pieder arī viesnīca *Clarion Copenhagen Airport Hotel*.

3. Iepriekšējā pārbaudē Komisija konstatē, ka uz paziņoto darījumu, iespējams, attiecas Apvienošanās regulas darbības joma. Tomēr galīgais lēmums šajā jautājumā netiek pieņemts.

Ievērojot Komisijas paziņojumu par vienkāršotu procedūru dažu koncentrācijas procesu izskatīšanai saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 ([2]), jānorāda, ka šī lieta ir nododama izskatīšanai atbilstoši procedūrai, kas paredzēta šajā paziņojumā.

4. Komisija aicina ieinteresētās trešās personas iesniegt tai savus iespējamos apsvērumus par ierosināto darījumu.

Apsvērumiem jānonāk Komisijā ne vēlāk kā 10 dienu laikā no šīs publikācijas datuma. Vienmēr jānorāda šāda atsauce:

M.8634 – *ATP* / *OTPP* / *Copenhagen Airports*

([1]) OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp. ("Apvienošanās regula").
([2]) OV C 366, 14.12.2013., 5. lpp.

Apsvērumus Komisijai var nosūtīt pa e-pastu, pa faksu vai pa pastu. Lūdzu, izmantojiet šādu kontaktinformāciju:

E-pasts: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Fakss: +32 22964301

Pasta adrese:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV